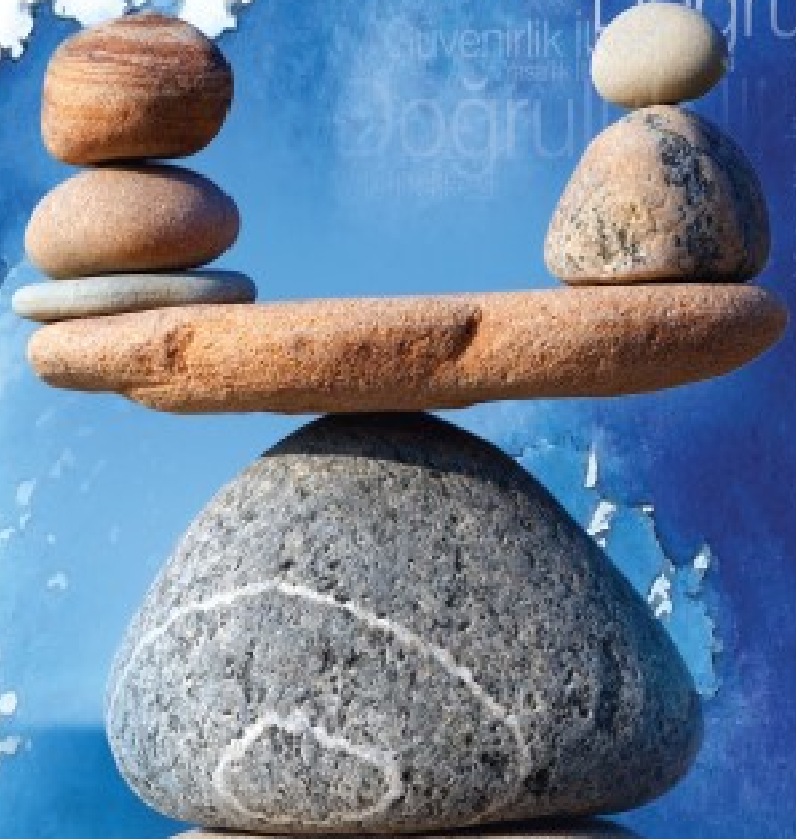

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİMİ

Yeterlik İlkesi
Meslek Etiği İlkesi
Meslek Etiği İlkesi
Yeterlik İlkesi
Doğruluk İlkesi
Yasallık İlkesi
Güvenirlilik İlkesi
Yasallık İlkesi
Doğruluk İlkesi
Yeterlik İlkesi
Güvenirlilik İlkesi
Yeterlik İlkesi

Yazar
Prof. Dr. İnalet AYDIN

Grafik Tasarım
Burcu GÜRCAN

Kapak Tasarım
Meliha BAKA ÇAKMAKLI

Bu kitapta yer alan etkinliklerdeki durum, olay, kişiler ve okullar gerçek konu ve kişilerle ilişkili değildir. Durum ve etkinliklere ilişkin örnek olaylar ulusal ve uluslararası literatür kullanılarak konuya ilişkin Milli Eğitim Bakanlığına personelin katıldığı çalıştaylarda oluşturulmuştur.

2023

ÖĞRETMENLİK
Meslek Etiği

BÖLÜM 1 ETİK VE İLGİLİ KAVRAMLAR

12

1.1. Etik Kavramı	13
1.2. Temel Etik Teoriler	14
1.2.1. Faydacılık (Sonuççu Teoriler)	14
1.2.2. Ödev Etiği (Bireyi Dikkate Alan Teoriler)	14
1.2.3. Erdem Etiği	14
1.3. Etik-Yasa Farkı	15
1.4. Değer, İlke, Kural ve Standartlarla Etik Değerlendirme Yapma	16
1.4.1. Değer Kavramı ve Değer Koruyarak Davranmak	16
1.4.2. İlkeler ve İlkeli Olmak	16
1.4.3. Kural	17
1.4.4. Standart	17

BÖLÜM 2 ETİK KARAR VERME VE ETİK DIŞI DAVRANIŞLARI GEREKÇELENİRME

18

2.1. Etik İkilem Kavramı ve Etik İkilemlerle Baş Edebilme	19
2.2. Etik Dışı Davranma Nedenleri	19
2.3. Etik Dışı Davranışları Gerekçeleştirme Yaklaşımları	20
2.3.1. Eğer Gerekli İse Etiktir	20
2.3.2. Sahte Gereklilikler Tuzağı	20
2.3.3. Eğer Yasalar İzin Veriyorsa Uygunudur	20
2.3.4. Bu İşin Bir Parçası Ne Yapalım	21
2.3.5. Sonuçta Herkesin Yararı Sağlanacak	21
2.3.6. Bunu Sadece Senin İçin Yapıyorum	21
2.3.7. Kimse Zarar Görmeyecek	21
2.3.8. Nasıl Olsa Kimse Fark Etmez	22
2.3.9. Başkaları İle Kendini Karşılaştırma	22
2.3.10. Herkes Aynı Şeyi Yapıyor	22
2.3.11. Kişisel Olarak Benim Kazancım Yoksa Tamam	22
2.3.12. Hak Ettiğimi Alamıyorum Ben De Almasını Bilirim	23
2.3.13. Hala Tarafsız Olabilirim	23

BÖLÜM 3	
MESLEK VE MESLEK ETİĞİ	24
3.1. Meslek Kavramı ve Özellikleri	25
3.2. Meslek Etiği Kavramı	25
3.3. Meslek Etiğinin İşlevleri	25
BÖLÜM 4	
ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNDE ETİK SORUMLULUK	26
4.1. Öğretmenlik Mesleğinin Etik Boyutu	27
4.2. Öğretmenlerin Etik Eğitiminin Önemi	27
BÖLÜM 5	
ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ İLKELERİ	30
5.1. Dünyada Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri	31
5.2. Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri	31
BÖLÜM 6	
TEMEL ETİK İLKELERE İLİŞKİN TANIMLAR	36
6.1. Uyulması Beklenen Etik İlkeler	37
6.1.1. Zarar Vermekten Kaçınmak	37
6.1.2. Adalet	37
6.1.3. Eşitlik	37
6.1.4. Saygı	38
6.1.5. Tarafsızlık	39
6.1.6. Güven	39
6.1.7. Sorumluluk	39
6.1.8. Mahremiyet-Gizlilik	39
6.1.9. Mesleğe Yaraşırılık	40
6.1.10. Ehliyet, Liyakat ve Özen	41
6.1.11. Öğrencilerin Objektif ve Adil Biçimde Değerlendirilmesi	41
6.2. Kaçınılması Beklenen Bazı Etik Dışı Davranışlar	41
6.2.1. Ayrımcılık	41
6.2.2. Hediye Alma	42

6.2.3. Kayırma	42
6.2.4. Kaytarma	42
6.2.5. Özel Ders Verme	42
6.2.6. Öğretim Zamanını Kötüye Kullanmak	43
6.2.7. Öğrenciler Üzerinde Aşırı Yetki ve Güç Kullanımı	43
6.2.8. Mesleki ve Teknolojik Bilgi ve Becerilerin Güncellenmemesi	43

BÖLÜM 7

ETİK EĞİTİMİ VE ÖĞRETMENLERİN ÇOCUKLARIN ETİK EĞİTİMİNDEKİ ROLÜ	44
---	----

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI	46
--	----

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİMİNİN AMAÇLARI	48
ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİMİNİN TEMEL İLKELERİ	48
ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI	49
1. Etkinlik	51
2. Etkinlik	51
3. Etkinlik	52
4. Etkinlik	53
5. Etkinlik	54
6. Etkinlik	56
7. Etkinlik	58
8. Etkinlik	64
9. Etkinlik	64
10. Etkinlik	65
11. Etkinlik	66
12. Etkinlik	66
13. Etkinlik	68
14. Etkinlik	69
15. Etkinlik	71
16. Etkinlik	74
17. Etkinlik	74

KAYNAKLAR	78
-----------	----

“

Her meslek alanının bir temel değeri vardır.
Eğitimin temel değeri: "İnsanın ve insanlığın yuceltilmesidir."

Prof. Dr. İnayet AYDIN

”

BÖLÜM 1

ETİK VE İLGİLİ KAVRAMLAR

1. ETİK VE İLGİLİ KAVRAMLAR

1.1. Etik kavramı

Çok farklı tanımlara konu olsa da en genel anlamda *etik, insan tutum ve davranışlarının iyi-kötü, doğru-yanlış açısından değerlendirilmesidir* (Aydın, 2016). Etik sözcüğü bir kimsenin düşünce ve eylemlerinde neyi iyi, neyi kötü saydığı ile ilgili ve bağlantılı olarak davranışlarının sınırlarını ifade eden bir kavramdır. Bu anlamda etik davranan kişi, iyi ve kötü arasında ayırım yapabilen kişidir. Etik değerler, bireylerin davranışlarının etik sınırlarını oluşturmada onlara yardım eder. Etik davranan bir kişi olmak erdemler açısından gelişmiş ve savunduğu değerlerle yaşamak anlamına gelmektedir (Sekerka, 2016).

İnsanoğlunun etik açıdan doğru ve iyiyi seçmesi, bu yönde eylemlerde bulunmasında etik değerlendirmeler yapabilme yetisi çok önemlidir. Kötülüklerin kaynağı bilgisizlik ve bilgi ile doğru bağı kuramamaktır. Seçmeye yöneldiğimizde “iyi”, reddetmeye yöneldiğimizde “kötü” dediğimiz şeylerin neye göre iyi ya da kötü olduğunu gerekçelendirebilmek çok önemlidir. Etik değerlendirme yapabilmek için kişinin etik bilgisine sahip olması gereklidir. İnsanlar tesadüfen belli bir durumda iyi olanı, doğru olanı seçebilirler. Ancak etik davranışta belli bir etik ikilem ya da karmaşa durumlarında bilinçli bir seçim, farkında olarak bir seçim yapmak etik açıdan çok daha değerlidir. Bu da “etik bilgisi” ile yapılabilecek bir seçimdir. Etik bilgisi kavramlar hakkında düşünmeyi ve onların davranışlarımıza doğru bir biçimde yansımaları sağlar (Kuçuradi, 2013, İY1). Bilinçli etik seçimler yapmayı ve etik davranmayı öğrenme süreci yaşam boyu devam eden bir süreçtir. İnsanın karşılaştığı yeni ve farklı ikilemler onları etik açıdan yeniden test edildikleri durumlarla yüzleştirir. Teorik olarak bir durumla karşılaştığımızda nasıl davranacağımıza ilişkin varsayımlarımızla, gerçekten o durumla karşılaştığımızda nasıl davrandığımız çok farklıdır. Önemli olan etik bakımdan test edildiğimiz durumlarda neyi seçtiğimiz ve nasıl davrandığımızdır. Ancak karşılaştığımız durumlarda iyi- kötü, doğru-yanlış ayırımını yapabilmek için etik bilgisine ihtiyaç vardır.

Belli bir durumdaki en iyi eylemin ne olduğunun belirlemesine kişiler elbette kendileri karar vereceklerdir. Kişinin sahip olduğu kişisel birikimi, bakış açısı, maruz kaldığı ya da etkilendiği ortamlar onun etik sorunları algılama, yorumlama ve onları nasıl bir çerçevede ele alacağını da etkilemektedir (Sekerka, 2016). Etik karmaşık sorulara cevap vermede bireye yardım eden ve yol gösteren bir değerlendirme kaynağıdır. Etik, davranışları ve davranışların sonuçlarını doğru- yanlış, iyi-kötü oluşları açısından değerlendirme ile ilgilidir. İyi nedir? İyi olana nasıl karar vereceğiz? Nasıl bir değerlendirme yapacağız? Gibi sorular etiğin temel konularıdır. İyiye ve doğruya karar verebilme yeterliğinin gelişmesi, insanın etik davranış göstermesinin de temelidir. Etiğin cevap aradığı ve bütün insanların kendilerine sormaları gereken temel sorulardan bazıları şunlar olmalıdır:

ETİK VE İLGİLİ KAVRAMLAR

- İyi bir yaşam nasıl olmalıdır?
- Nasıl yaşamalıyım?
- Yapmam gereken en doğru şey nedir?

Etik, insan olmanın bir gereğidir aslında. İnsan olmanın anlamı, her insanın birbirine borçlu olmasıdır. Aynı gezegeni, ülkeyi, şehri, kurumları, sokakları, okulu, evi, odayı paylaşan bütün insanlar birbirleri ile kurdukları insan ilişkilerinden dolayı birbirine borçludur. İnsan onurunu korumak ve insan onuruna yaraşır karar ve eylemleri seçmek de bu borçluluğun bir gereğidir. (Sevgi İyi, 2013, İY2). Ötekini düşünerek yaşamak, kendinden başkalarına saygı ve ilgi göstermek etik davranışın özünü oluşturmaktadır.

1.2. Temel Etik Teoriler

1.2.1. Faydacılık (Sonuççu teoriler)

Öncülüğünü Jeremy Bentham ve John Stuart Mill'in yaptığı sonuççu teorilerde bir eylemin doğruluğu ya da yanlışlığını kararlaştırmak için eylemin sonuçlarına bakılmalıdır. Bu teorilerin temel ilkesi "faydayı maksimize etmek" yani en fazla sayıda kişiye, en fazla faydayı sağlamaktır (Strike ve Soltis, 2009). Faydacılık olarak da bilinen bu teoride, eylemlerin sonuçlarının sağladığı fayda ve mutluluk, o eylemin doğru sayılmasının da ölçüsü olmaktadır.

1.2.2. Ödev Etiği (Bireyi dikkate alan teoriler)

Immanuel Kant'ın ödev etiği, altın kural olarak da ifade edilen "öyle davran ki davranışın başkaları için evrensel bir ilke olsun" diyerek bir eylemin etik olarak doğru olabileceği için ödevden kaynaklanması gerektiğini kabul etmektedir. Burada önemli olan eylemin sonucunun faydası değil, hangi amaç ya da niyetle yapıldığıdır. Amaç ya da niyetin ödevden kaynaklı ve iyi olması gereklidir (Strike ve Soltis, 2009). Eylemlerin sonuçlarından çok, eylemin temelindeki niyet, ilke ve gerçekleştirdiği ödevi önemseyen deontolojik etik anlayışı, akıllı ve sorumlu bir varlık olarak insanın yerine getirmek durumunda olduğu birtakım ödevleri bulunduğunu ve etiğin temelinde de ödevin olduğunu ileri sürer (Cevizci, 2002). Öğretmenin, öğrencilere iyi davranması velilerin gözüne girmek için değil öğrencilerin yararı için olduğunda değerlidir. Bir öğretmenin öğrencilere iyi davranması gerektiği için bunu yapması ödevden kaynakladığı için iyi sayılır. Velilerin takdirini kazanmak için öğrencilere iyi davranmak ödevden kaynaklanan bir davranış olmadığı için iyi değildir.

1.2.3. Erdem Etiği

Aristoteles'e göre erdemli olmak, yaşam içinde kendiliğinden edinilmiş ve sergilenen, iyi ve doğru yaşam alışkanlıklardır. Erdemler, mükemmel karakter özellikleridir. Erdem etiği bu anlamda bireylerin karakterine odaklanır. Karakter ya da erdem etiği teorileri, eylemi yönlendiren ödev, yasa ya da nedenlerin hatırına olmaktan çok iyiliğin hatırına belli bir eylemi gerçekleştirmeyi etik olarak kabul eder

(Garofalo ve Geuras, 1999). Bu anlamda faydacılık eylemlerin sonuçlarına; ödev etiği niyetin ödev uygunluğuna odaklanırken, erdem etiği yaşam biçimimize odaklanır.

Bireylerin her gün verdikleri etik kararlar, onların karakterinin şekillenmesine, güçlenmesine ve etkilenmesine yol açar. Altındaki bu kararlar bir insan olarak sahip olduğumuz etik potansiyelin de temellerini oluşturur. Her bireyin oluşturduğu bir “çekirdek karakteri” vardır (Sekerka, 2013, 1). Erdem etiğine göre “herkes kendine yakışanı yapar”.

1.3. Etik-Yasa Farkı

Yasalar, devlet otoritesi tarafından yaratılan ve insan eylem ve davranışlarının belli bir yasal düzene göre yönetilmesi için kullanılan sistematik kurallar ve düzenlemelerdir. Yasa dışı sayılan fiilleri işleyen kişiler çeşitli cezalara çarptırılarak yasalara uymaya zorlanırlar. Etik ise belirli bir durumda neyin iyi ya da kötü neyin doğru ya da yanlış olduğuna karar vermek için bireylere rehberlik eden değer, ilke ve kurallardan oluşan sistemlerdir. Ancak yasalar ve etik arasında çeşitli farklılıklar vardır. Bunlar aşağıdaki gibi sıralanabilir (Aydın, 2019):

1. Yasalar bireyi niyetten sorumlu tutmaz ancak etik olarak herkes niyetlerinden sorumludur: Hukuk genellikle bireyin niyeti ile ilgilenmez ve kişiyi eyleme geçmeyen niyetten sorgulamaz. Etik ise karar verme süreçlerinde bireyleri niyetlerini iyi-kötü, doğru-yanlış açısından sorgulamaya ve bu sayede doğru eyleme yönlendirmeye çalışır.

2. Pek çok yasanın etikle ilgisi yoktur: Vergi oranları, yol işaretleri, il ve ilçe sınırlarının belirlenmesi, üniversite açılması gibi yasaların etikle pek fazla ilgisi yoktur.

3. Yasaların izin verdiği her şey etik olmayabilir: Yasal olarak izin verilen bir şey ahlaken doğru ve etik olduğu anlamına gelmez. Bir öğretmenin üst düzey yönetici olan öğrenci velisinden kendi çocuğunun işe girmesi için referans talebinden bulunmasında yasal bir engel olmamasına rağmen, öğretmenin tarafsızlığını ve performansını etkileyeceği için etik dışıdır.

4. Etik olan durumlar yasalar tarafından düzenlenmiş olmayabilir: Etik olarak doğru ve iyi olduğu halde bazı şeyler yasalar tarafından düzenlenmemiş olabilir.

5. Yasalar kişi ve grupların yararına kolayca değiştirilebilir: Yasaların nasıl yapılacağı açıkça belli olmasına karşın, demokratik sistem ve çoğunluk sayısının kötüye kullanıldığı durumlarda kolaylıkla belli kişi ya da grupların çıkarlarını koruyan yasalar çıkarılabilmekte ya da yasalar bu yönde değiştirilebilmektedir.

6. Yasa ve etiğin yaptırımları farklıdır: Yasalar konusu suç teşkil eden fiilleri ve bunlara karşın verilecek cezaları açıkça tanımlayan belgelerdir. Oysa etiğin yaptırımı toplum tarafından ayıplanma, kınama ve dışlanmadır.

1.4. Değer, İlke, Kural ve Standartlarla Etik Değerlendirme Yapma

Etik ilkeler, “bir çiftliği kuşatan çitlere benzer ve bu çitlerden bir kısmının yıkılması halinde geri kalanlar da işlevini ardi ardına kaybeder” (Calabrese ve Roberts, 2004). Bu açıdan bakıldığında etik ilkelerin, bir bütün hâlinde benimsenmesi ve davranışlarda rehber alınması gereklidir. Bir bütün olarak etik davranışların yaygınlaşması ve eğitimde öğrencilerimize miras bırakacağımız bir etik kültürün yaratılmasında öğretmenlerin etik ilkeleri benimsemesi ve bir rol modeli olarak etik davranışlar sergilemesi çok önemlidir. Aşağıda etik davranışın temellerini oluşturan değer, ilke, kural ve standart kavramları açıklanmıştır.

1.4.1. Değer Kavramı ve Değer Koruyarak Davranmak

Değerler bireyin bütün karar ve eylemlerini yönlendiren, neye niçin önem verdiklerini açıklayan tercihlerdir. Değerler, değer yükleyerek oluşur. Karşımızdaki obje ya da nesne, tutum davranış ya da kavramlar arasında bazılarını önem ya da belli bir anlam yüklemek onları değer hâline getirir (Aydın, 2017). Ortaya çıkan her değer, bir değer yüklemenin sonucudur. Bir şeye değer yüklemek, diğerleri arasından bazılarını seçmek ya da tercih etmektir.

Rokeach’a göre (1973) değerler, hangi davranışların ya da sonuçların, diğerlerine göre kişisel ya da toplumsal olarak daha kabul edilebilir olup olmadığını belirlemeye yarayan ve sürekliliği olan inançlardır. Değer bilgisi insanı değiştirir. Daha önce yaptıklarını yapmamaya başlar. (Kuçuradi, 2013, İY1). Birey böylece karar verirken, bir ikilem ya da çatışmayı çözerken bu değer sistemine başvurmaktadır. Eylemlerimizi ve onların doğuracağı sonuçları değerlerimize göre yargılarız. Böylece değerler karar verme sürecine rehberlik eder. Değerlerimiz sayesinde seçenekleri eleriz ya da kabul ederiz. Kararlarımızı gerekçelendirmek ve savunmak için yine değerlerimizi kullanırız (Aydın, 2018). Bir nehirde boğulan kişiyi atlayıp kurtarma eylemi “değerli eylemdir”. Değerli eylem, düşünmeden, tereddüt etmeden değere uygun gerçekleştirilen eylemdir (Sevgi İyi, 2013, İY2). Bunu yapmak ya da yapmamak kişinin kendi seçimidir. Ancak kamu görevini yerine getirmede kamu etiği değer ve ilkelerini seçme serbestisi söz konusu değildir. Kamusal alanda değer koruyarak davranmak etik bir yükümlülüktür.

Değerler “amaç” değerler ve “araç” değerler olarak da sınıflanabilir. Araçsal bir değer, başka bir iyiyi kazanmaya ya da sahip olmaya aracılık ettiği için değerlidir. Örneğin bir radyo, müzik dinlemeyi sağlayan bir araç olduğu için değerlidir. Oysa amaç değer, başka bir şeye aracılık ettiği için değil, özünde kendisi değerli olduğu için bir değerdir. Bir şey araçsal açıdan değerli olduğunda, bu onun sadece, başka bir amaca ulaşmak için bir araç olarak değer taşıdığı anlamına gelmektedir (Mitcham, 2005).

1.4.2. İlkeler ve İlkeli olmak

İlkeler, eylemleri yönlendiren temel düşüncelerdir (Aydın, 2016). Adalet, eşitlik, saygı gibi ilkeler etik davranışların temelleridir. İlkeler genel ve soyuttur. İlkeli olmak, aynı nedenlerle aynı eylemlerde bulunmaktır. Burada bilinçli bir tutarlılık vardır. Bir öğretmen ders saatinde abur cubur yemeyi yasakladı ise bu ilkeyi bütün öğrencileri için aynı biçimde ve tutarlı olarak uygulamalıdır. Aksi halde tutarsızlık durumu öğrencilerin gözünde öğretmenin taraf tuttuğu ve kişiye göre davrandığı izlenimini yaratacağı

için etik bir tavır sergilenmemiştir. Ancak öğrencinin bir rahatsızlığı varsa ve belli zamanlarda düzenli olarak bir şeyler yemesi gerekiyorsa bu durumda gösterilen destek ikeli davranışın önünde engel değil, yapılması gereken bir şeydir.

1.4.3. Kural

Kurallar, ilkelere uygun eylem yollarıdır (Aydın,2016). Kurallar toplumsal yaşamda pek istenilmeyen ve fırsat buldukça da ihlal edilen, kısıtlayıcı unsurlar olarak görülse de kuralların etik davranışların sergilenebilmesi açısından çok önemli işlevleri bulunmaktadır.

a) Kurallar belirsizliği azaltarak öngörülebilirlik ve istikrar sağlar. Bir öğretmenin velinin getirdiği bir hediyeyi kabul edip etmeyeceği konusunda açık kurallar olması, bu konuda ne yapması gerektiği konusunda net bir davranış sergilemesine yardım eder. Diğer yandan bir okuldaki bütün öğretmenlerin aynı durumda nasıl davranacakları açıkça tanımlanmış olduğu için okulda istikrar sağlanmasına da katkıda bulunur.

b) Kurallar insan davranışlarına denetim ve sınırlama getirir. Sınırını bilmeyen bir meslek elemanının sergilediği davranışlar, toplum gözünde kendisinin ve eğitim sisteminin güven ve saygınlığının zedelenmesine yol açacaktır. Bu tür davranışlar kesin kurallarla önlenmeye çalışılır. Öğrencilerinin mezuniyet gününe katılacak bir öğretmenin velilerden para toplanmasını sağlayarak kendisine elbise aldırması, öğretmenlik meslek etiği açısından kabul edilemeyecek bir davranış ve etik ilkelerin ihlal edilmesi anlamını taşımaktadır. *“Öğretmenler tarafından üretilen ve maddi değeri olmayan sembolik nitelikteki hediyeler hariç; mesleki tarafsızlığını ve kararını etkilemesi muhtemel herhangi bir hediyeyi kabul etmezler”* kuralı ile mesleğini kişisel menfaatlerine araç haline getirmeye niyetlenen öğretmenler uyarılmakta ve davranışlarına bir sınır konulmuş olmaktadır.

c) Kurallar bireyi özgür kılar, yapılmaması gereken istek ve beklentilere karşı kalkan etkisi yaratır. Öğrencisi için fazladan ilgi, not, ayrıcalık gibi katkılar bekleyen bazı velilerin öğretmenleri borçlandırmak, kararlarını ve performanslarını etkilemek için hediye ve çeşitli menfaatler sağlama yolunu tercih ettikleri bilinmektedir. Öğretmen ne kadar bu tür hediye ve menfaatleri geri çevirmek için çaba gösterse de bazen veli tarafından kabule zorlamakta ya da bırakıp giderek öğretmenleri zor durumda bırakmaktadırlar. Bu gibi durumlarda açıkça tanımlanmış etik kurallar, öğretmenler tarafından velilere gösterilerek hediye kabul etmesinin mümkün olmadığı konusunda veliyi ikna etmekte önemli bir destek sağlamakta ve kendisine gelebilecek etik dışı beklentilere karşı koruyucu bir kalkan etkisi yaratmaktadır.

1.4.4. Standart

Standartlar, beklenen davranışların sergilenmesi, istenmeyenlerden kaçınılmasında meslek elemanlarına rehberlik yapan sistemlerdir (Aydın, 2016). Eğitim- öğretim süreçleri de pek çok standart içeren alanlardır. Bu standartlara uymayan bir öğretmenin etik davranması da biraz zordur. Kullanılan öğretim yöntemlerinden, öğrenci başarısının ölçme ve değerlendirilmesine kadar pek çok standart aynı zamanda etik davranışın da ön koşuludur.

BÖLÜM 2

ETİK KARAR VERME VE ETİK DIŞI DAVRANIŞLARI GEREKÇELENĐİRME

2. ETİK KARAR VERME VE ETİK DIŞI DAVRANIŞLARI GEREKÇELENDİRME

2.1. Etik İkilem Kavramı ve Etik İkilemlerle Baş Edebilme

Etik ikilem, iki veya daha fazla yarışan değerin çatışma halinde olmasıdır. Çatışan bu değerlerden birisi korunursa, diğeri korunamamaktadır ya da bir veya daha fazlasını koruyabilmek için, diğelerini göz ardı etmek zorunluluğu bulunmaktadır. Her seçimde seçilen kadar seçilmeyenler de vardır. Bu nedenle her eylemde bulunan, kendisinin ya da karşısındakilerin değerini koruyacak biçimde eylemde bulunabileceği gibi, onların insan olarak değerine zarar verecek biçimde de eylemde bulunabilir. Bunun için her eylem insanın değerleriyle ilgilidir (Tepe, 2008). Özellikle sınır durumlarda etik karar vermek için insan yaşamını öne çıkarmaya ihtiyaç vardır. Davranışımızın arkasındaki ilkenin dayandığı temel nedir? (Kuçuradi, 2013, İY1). Etik ikilem durumlarını iyi tanımlamak, hangi değer ya da ilkelerin çatışma içinde olduğunu anlamak, bunlardan hangisinin ve ne amaçla korunması gerektiği konusunda bir seçim yapmak ve bu seçim doğrultusunda eyleme geçmek etik karar verme sürecinin bir gereğidir.

2.2. Etik Dışı Davranma Nedenleri

İnsanların etik dışı davranmasında pek çok neden bulunmaktadır. Ruhsal sorunlardan, aç gözlülüğe kadar çok çeşitli nedenler etik dışı davranışlara kaynaklık etmektedir. Ancak fırsatlar ve kolayca gerekçelendirme, etik dışı davranışları körüklemekte ve artırmaktadır. Şeffaf mekanizmaların tanımlanması ve hesap sorma-hesap verme ilişkisinin kurulması ise etik davranışların yaygınlaşmasında önemli bir etkidir. Etik dışı davranışların en temel nedenleri şunlardır:

- a. Yetersiz etik eğitimi
- b. Değer sisteminin yozlaşması
- c. Dizginlenemeyen hırslar
- d. Etik dışı davranışların normal kabul edildiği bir kültürel yapı
- e. Yaptırımların yetersizliği
- f. Aşırı rekabetçilik ve başkaları ile yarışmak
- g. Soruşturma eksikliği
- h. Etik dışı durumlar konusunda dikkatli bir inceleme sisteminin olmaması
- i. Hızlı yükselme hırısı

ETİK KARAR VERME VE ETİK DIŞI DAVRANIŞLARI GEREKÇELENĐİRME

- j. Başarı takıntısı
- k. Üstlerin ya da hizmetten yararlananların aşırı ve oransız baskısı ve talepleri
- l. Maddi ve manevi kazanç hırısı
- m. Psikiyatrik bozukluklar

2.3. Etik Dışı Davranışları Gerekçelelendirme Yaklaşımları

Etik gerekçelelendirme, bir kişinin karar, eylem ve davranışlarını haklı ve mantıklı göstermeye çalışmasıdır. Karar, eylem ve davranışları haklı göstermek için bireyler çeşitli yollara baővurmaktadırlar. Etik dışı davranışları gerekçelelendirmek için en sık kullanılan yaklaőımlar, çeşitli örnek olaylarla aşağıdaki gibi açıklanabilir:

2.3.1. Eğer gerekli ise etikdir:

Öğretmen (S) çocuğunu görev yaptığı okulun 1. Sınıfına kaydettirmiőtı. Çocuğunu elinden tutarak sınıfına götürüyor, hatta tüm teneffüs ve öğle arasında öğretmenler odasında çocuğu ile birlikte vakit geçiriyordu. Bazen çocuğu ile ilgilenmek için kendi sınıfındaki öğrencilerini ve yapması gereken işleri ihmal ediyordu. Bu durum öğrenciler, veliler ve diğer öğretmenler arasında eleőtiri konusu hâline gelmeye baőlamıőtı. Bu durumda öğretmen S davranışını “Bir anne olarak çocuğumla yakından ilgilenmem gerekiyor” diyerek haklı göstermeye çalıőıyordu.

2.3.2. Sahte gereklilikler tuzağı:

Öğretmen (Y) öğrencilerini sık sık kurallara uygun hareket etmeleri konusunda uyarmaktadır. Bir gün okuldan çıkan öğrenciler öğretmenlerini trafikte görmüştür. Öğretmen kırmızı ıőtıkta bir süre bekledikten sonra yolun boş olduğunu görerek kırmızı ıőtıkta geçmiştir. Öğretmene bir öğrencisinin kendisini kırmızı ıőtıkta geçerken gördüğünü söylemesi üzerine “ne yapalım kuralları ihlal etmek bazen gereklidir” diyerek cevap verir.

2.3.3. Eğer yasalar izin veriyorsa uygundur

Ortaokul 8. sınıfta öğrenim gören (M) başarılı bir öğrencidir. Annesi, öğretim yılı başında baővurarak öğrencisinin kaynaştırma kapsamına alınmasını ister. Veli aldığı kaynaştırma raporunu okula bırakır. Bu raporun olmasına rağmen öğrencisinin BEP kapsamına alınmamasını dilekçe vererek talep eder. Öğretmenler de buna uygun davranır. Öğretim yılı sonunda yapılan LGS’de öğrenci kaynaştırma kapsamında olduğu için 30 dakika ek süre alarak sınava girer. Okuldaki öğretmenler aslında kaynaştırma öğrencisi olmaya uygun olmadığı hâlde, LGS’de ek süre kullanmak için kaynaştırma raporu aldıklarını

ETİK KARAR VERME VE ETİK DIŞI DAVRANIŞLARI GEREKÇELENDİRME

bilmektedirler. Ancak “yasal olarak bu durumda bir sorun yok, ilgili makamdan raporunu almıő. O halde etik açıdan üstünde durmaya değmez” diye düşünmüşler ancak haksız biçimde sınavda ek süre kullanımından da rahatsız olmuşlardır.

2.3.4. Bu işin bir parçası ne yapalım

Öğrenci (Ç) Matematik dersinde zorlanmaktadır. Sorgulayıcı bir öğrenci olduğundan ders bitiminde öğretmenine anlamadığı noktaları sormak ister. Öğretmene soru sorması üzerine öğretmen, “Zamanım yok, sonra sor der.” Öğrenci ısrar edince “Sen böyle ayaküstü anlayamazsın, istersen akşam özel ders verdiğim kursa gel, orada tam olarak anlarsın. Senin tam olarak anlayacağın yer orasıdır.” Ne yapalım sınavı geçmek istiyorsan dershaneye gideceksin, bu işin bir parçası diye cevap verir.

2.3.5. Sonuçta herkesin yararı sağlanacak

Meslek lisesinde branş öğretmeni olan (R) bir akşam evine yemeğe misafir geleceğini öğrenir. Mevcut dersin konusu poğaça yapımıdır. Öğretmen sınıfı ikiye bölerek bir gruba kurabiye yaptırmış; diğer gruba ise poğaça yaptırmıştır. Öğrencilerin yaptığı poğaça ve kurabiyeleri akşam evine gelecek olan misafirlerine ikram etmek için evine götürmüőtür. Kendisi bu davranışını “Ne var canım bunda zaten öğrenciler bu konuyu öğrenecekti, herkes faydalı çıktı bu işten” sözleriyle savunur.

2.3.6. Bunu sadece senin için yapıyorum

Öğretmenin E'nin çalıştığı meslek lisesi bünyesinde halka yönelik dikiő nakıő kursu açılacaktır. Çok sevdiği öğrencilerinden biri olan M'nin babası marangozluk yapmaktadır ve zaman zaman Öğretmen E'nin evinde gerekli tamiratları para almadan yapmaktadır. Bir gün M, annesinin de okulda açılacak dikiő kursuna katılmak istediğini bildirir. M'nin annesi son kayıt tarihine kadar kursa kaydını yaptırmamıőtır. Öğretmen E, son kayıt tarihinde gelen başka bir veliye kursun kontenjanının dolu olduğunu ve kendisini kursa alamayacağını söylemiştir. Ertesi gün öğrencisi M'nin annesi kayıtların son günü dolduğu hâlde okula gelir ve kayıt yaptırmak istediğini belirtir. Öğretmen E, bunu kabul eder ve “aslında kayıtlarımız dün doldu ama sizin yeriniz çok farklı, bunu sadece senin için yapıyorum” cevabını verir.

2.3.7. Kimse zarar görmeyecek

Öğretmen (L) yurt dışı öğretmenlik sınavına hazırlanmaktadır. Sınıfa girer öğrencilere bugün yazılıların olup olmadığını sorar. Öğrenciler bir sonraki ders coğrafya yazılılarının olduğunu söylerler. Bunun üzerine öğretmen bunu fırsat bilerek “Tamam o zaman, serbetsiniz. Yazılıya çalışın” cevabını verir. Kendisi de yanında getirdiği Yurt Dışı Öğretmenlik Sınavı hazırlık kitabını açarak çalışmaya başlar. Bu durumda okulun müdür yardımcısı sınıfa girer ve durumdan haberdar olur. Hayırdır hocam, ders yok

ETİK KARAR VERME VE ETİK DIŞI DAVRANIŞLARI GEREKÇELENDİRME

mu? Öğretim zamanında kişisel iş yapmanız etik mi? Diye sorar. Öğretmen (L) öğrenciler boş durmuyor ya onlar da yazılıya çalışıyor. Kimse zarar görmüyor bu durumdan. Ne var bunda? Diyerek tepki gösterir.

2.3.8. Nasıl olsa kimse fark etmez:

Öğretmen D'ye dönem başında eğitim fakültesi son sınıfta okumakta olan stajyerler emanet edilmiştir. Bu durumdan memnun olmayan öğretmen, stajyerlere doğrudan bundan sonra derse gelmelerine gerek olmadığını söylemiştir. Hatta öğretmen adaylarına tam puan vereceğini ve tüm prosedürü eksiksiz tamamlayacağını vaat etmiştir. Stajyerlerden biri bu durum karşısında Öğretmen D'ye derse girmek istediğini hatta derslerinde yardımcı olabileceğini söylemiştir. Buna rağmen öğretmen D, kesin bir dille öğretmen adayını reddetmiştir ve boş ver nasıl olsa hocalarının haberi olmayacak ben seni gelmiş gibi göstereceğim diyerek durumun fark edilmeyeceğini ifade etmiştir.

2.3.9. Başkaları ile kendini karşılaştırma:

Okulda bir özel gün için hazırlık yapılmaktadır. Görevli öğretmenler öğrencilerin derslerden alınmaması için ders dışında çalışma yapmaktadır. Bir öğretmen ise dersi dışında okula gelmeyip öğrencileri derslerden çıkararak çalışma yaptırmaktadır. Bu durum eğitim-öğretimin aksamasına neden olmaktadır. Durumun nedenine bakıldığında ise öğretmenin ikinci bir lisans programı bitirme amacıyla bir programda öğrenci olmasıdır. Kendisine bu davranışının etik olmadığı söylendiğinde ne yapalım başkaları daha fazlasını yapıyor diye cevap vermiştir.

2.3.10. Herkes aynı şeyi yapıyor:

Öğretmen (K) özel aracını okulun arkasına çekerek, okulun suyu ile yıkamaya başlar. Arabasının içini ve dışını uzun saatler boyunca uğraşarak ve bu sırada okulun güvenlik görevlisini de yardıma çağırarak bir güzel temizler. Bu sırada okula yeni atanan müdür yardımcısı, “ öğretmenim okulun suyu ile arabanızı yıkamanız, üstelik de bunu okulun görevlisini çalıştırarak yapmanız hiç etik değil” diyerek uyarır. Bunun üzerine öğretmen (K), hocam siz burada yenisiniz bu okulda herkes aynı şeyi yapıyor diyerek davranışını haklı göstermeye çalışır.

2.3.11. Kişisel olarak benim kazancım yoksa tamam:

Matematik öğretmeni (Z) derslerine girdiği sınıflarda öğrencilere bir yardımcı kaynak göstererek, derste başarılı olabilmeleri için bu kitabı mutlaka edinmeleri gerektiğini söyler. Öğrencilerin büyük çoğunluğu bu kitabı satın alırken, sınıftaki Y ve D adlı öğrenciler kitaplar çok pahalı olduğu için kitabı edinemediştir. Yılsonunda sınıfta en düşük notu alan öğrenciler de Y ve D olmuştur. Bu konuda kendisine yakınmada bulunan öğrencilere öğretmen (Z), ne yapalım benim bu işten bir çıkarım yok, ben sizin faydanız için bu öneride bulundum cevabını verir.

ETİK KARAR VERME VE ETİK DIŞI DAVRANIŞLARI GEREKÇELENDİRME

2.3.12. Hak ettiğimi alamıyorum ben de almasını bilirim:

Öğretmen (M) 4. Sınıf okutmaktadır. O yılın öğretim yılı başından itibaren özel ders verdiği bir özel öğretim kurumunun olumlu yanlarını örtük olarak velilere ve öğrencilere aktarmakta ve okulun tanıtımını yapmaktadır. Öğretim yılı tamamlanınca öğretmen (M) bu özel öğretim kurumunda saat ücreti karşılığı çalışmaya başlar. Kendisine bu yaptığının performansını ve sadakatini bozarak kendi öğrencilerinin aleyhine bir durum yaratacağı söylendiğinde, “ne yapalım Devlet bize ne veriyor ki. Biz de bu şekilde almasını biliriz” cevabını verir.

2.3.13. Hala tarafsız olabilirim:

Veli (A) Bey yönetici ve öğretmenleri Nisan ayında yaylada pikniğe davet eder. Tüm yönetici ve öğretmenler katılırken öğretmen (C) Hanım katılmaz. Haziran ayında öğrencisinin devamsızlık ve notlar nedeniyle sınıfta kalma durumu söz konusu olunca veli (A) okula gelerek idareden öğrencisinin devamsızlıklarının silinmesini, öğretmenlerden de öğrencisinin notlarının yükseltilmesini ister. Bunun mümkün olmayacağıın cevabını alınca Veli (A) Bey: “siz beni tanıyamadınız herhalde hepinize yaylada piknik düzenleyerek yedirdim içirdim. Ayıp olmuyor mu? Yardımcı olmak zorundasınız der. Müdür, evet pikniğe gittik ama bu sonucu değiştirmez der. Ancak Veli (A) bunun üzerine ilgili makamlara suç duyurusunda bulunur.

BÖLÜM 3

MESLEK VE MESLEK ETİĞİ

3. MESLEK VE MESLEK ETİĞİ

3.1. Meslek Kavramı ve Özellikleri

Genel olarak meslekler, alınan eğitim düzeyi ve yapılan görevlerin niteliğine göre, “Uzman Meslekler (professions)” ve “Beceriyeye Dayalı Meslekler (Vocations)” olarak sınıflandırılmaktadır. Meslek, insanlara yararlı mal ve hizmetler üretmek ve bunun karşılığında para kazanmak için yapılan, belli bir eğitimle kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, kuralları toplumca belirlenen ve etik değerleri kapsayan etkinlikler bütünüdür (Kuzgun, 2000).

Bir mesleğin temel özellikleri:

- Yoğun bir eğitim ve yetiştirme gerektirmesi,
- İşin bir ampirik ve objektif yaklaşıma dayalı olması,
- Toplumda önemli bir işlevi yerine getiriyor olması,
- Bir etik ilkeler dizisine bağlı olarak yapılmasıdır (Mc Cormick, 1995).

Bu kapsamda öğretmenlik bir meslektir, çünkü toplumda vazgeçilmez bir gereksinimi karşılar. Öğretmenler toplumdaki çocuk ve gençlerin, hatta yetişkinlerin eğitimlerinin sağlanmasındaki en temel etmenlerden biridir. İkinci olarak, öğretmenlik herkesin yapabileceği bir iş değildir ve bu iş için uzun süreli bir eğitim almak, yani sistematik bir yetiştirme sürecinden geçmiş olmak gereklidir. Öğretmenlik mesleğinin kendine özgü yöntem ve teknikleri vardır. Bu yöntem ve teknikler uzun bir süreç içinde, uygulama ve daha sonraları da bilimsel araştırmalar ile geliştirilmiştir. Öğretmenler yaşamlarını bu meslekte kazanırlar. Öğretmenlik mesleğinin toplumda gerçekleştirilmeye çalıştığı idealleri ve bazı etik değerleri vardır.

3.2. Meslek Etiği Kavramı

Meslek etiği, bütün mesleki uğraşların iyi ve doğruya yönlendirilmesi konusunda ilkeler koyan, meslek üyelerinin kişisel arzularını ve belli bir çizginin dışına çıkmalarını önlemeye çalışan, mesleki idealleri geliştiren ve ilkesiz üyeleri meslekten dışlayan bir ilkeler dizisidir (Durkheim, 1949). Bireylerin kendi inancından, ailesinden aldığı terbiyeden ya da kendi seçimlerinden oluşan bir kişisel ahlakı vardır. Ancak bu kişisel ahlak bazen kamusal alandaki etik değer ve ilkelerle çelişebilir. Bir doktor terör eylemlerine karışmış bir yaralıya kendi ahlaki kabulleri gereğince yardım etmek istemeyebilir ya da bir avukat böyle bir kişinin savunmasını kişisel olarak yanlış bulabilir. Ancak meslek etiği açısından bakıldığında doktor kim olduğuna bakılmaksızın tedavi hizmeti vermeye, avukat ise savunma hakkını yerine getirme konusunda etik bir yükümlülüğe sahiptir. Bu açıdan kamu etiği ve meslek etiği, kişisel ahlaktan daha farklı ve kapsamlı bir konu olduğu için çeşitli etik ilkelerin düzenlenmesine gereklilik duyulmaktadır.

3.3. Meslek Etiğinin İşlevleri

Meslek etiği ilkelerinin başlıca işlevleri meslek elemanlarına etik davranışlar konusunda ilham vermek, etik ilkeler çerçevesinde eğitmek, mesleki davranışların sınırları konusunda düzenleme yapmaktır. Ayrıca etik ilkeler:

- Toplum açısından; mesleğin saygınlığı için toplumda güven oluşturur.
- Hizmet alan açısından; hizmetin yürütülmesinde şeffaflık ve hesap verebilirlik sağlar.
- Meslek mensupları açısından; iç ve dış baskılar için kalkan oluşturarak tarafsızlık sağlar.
- Meslek açısından; uygulanabilir ve kabul edilebilir bir uygulama ve anlayış birliği sağlar.

BÖLÜM 4

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNDE ETİK SORUMLULUK

4. ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNDE ETİK SORUMLULUK

4.1. Öğretmenlik Mesleğinin Etik Boyutu

Öğretmen ve öğrenci arasında özel bir ilişki vardır. Bu özel ilişkinin en önemli unsuru öğrencilerin yasal olarak küçük olmaları nedeniyle öğretmenin ilgi ve gözetim sorumluluğuna sahip olmasıdır. Bu özel ilişki, öğretmenlerin öğrencilere karşı özenli davranma, saygı ve ilgilenme sorumluluğunu da beraberinde getirmektedir. Kalabalık bir yolda birisine çarpar ve yaralanmasına sebep olursanız onunla ilgilenme yükümlülüğüne girmiş olursunuz. Öğretmen- öğrenci ilişkisi açısından duruma bakıldığında okul sınırları içerisinde bahçede düşüp yaralanan bir öğrenci ile bunu gören bütün öğretmenlerin ilgilenme sorumluluğu bulunmaktadır. Öğretmen ve öğrenci arasındaki özel ilişki nedeniyle çocuğun bahçede düşüp yaralanmasına kendisi neden olmasa bile bahçede o an bulunan ve bu durumu gören bütün öğretmenlerin yaralı öğrenciye bakma, ilgilenme ve yardım etmek gibi bir etik yükümlülüğü söz konusudur. Ancak öğretmen okul dışında, sokakta herhangi bir çocuk için bu sorumluluğa sahip değildir (Wiliam, 2007).

Sınıfta kenarları soyulmuş ve öğrencilerin bacaklarını yaralayabilecek bir masa olduğunu görüyor ve herhangi bir şey yapmıyorsa etik bakımından sorumluluk sahibidir. Bu masanın yaratabileceği zarar konusunda okul yönetimini uyarma yükümlülüğü bulunmaktadır. Yine bir fen dersinde laboratuvar güvenliği açısından gerekli önlemleri almadan deney yapan bir öğretmen doğabilecek zararlardan sorumludur. Sınıfın pencereleri güvenli değilse öğretmen bu konuda gerekli önlemlerin alınması için yönetimi uyararak sorumludur.

18 yaş altındaki kişilerle ilişkilerde “güvene dayalı konum” nedeniyle öğretmenler çok dikkatli olmalıdırlar. 18 yaş altındaki öğrencilerle hiçbir şekilde rıza olsa bile duygusal yakınlık kurulması kabul edilemez. Öğretmenin güvene dayalı bir konumda bulunması nedeniyle öğrenciler ile ilişkilerinde bu tür durumlardan kaçınması gerektiği gibi başka öğretmenlerin bu tür durumlarını da ilgili birimlere bildirme sorumluluğuna sahiptir (Wiliam, 2007).

4.2. Öğretmenlerin Etik Eğitiminin Önemi

Bir insanın yaşamı boyunca yaptığı etik seçimler, kişinin karakterini yansıtır. Yetişkin bir kişinin karakter gelişimini tamamladığı ve artık değişmeyeceği düşünülür ama bu doğru değildir. Bütün yaşamımız boyunca günlük gözlemlerimiz, ilişkilerimiz ve etkinliklerimizden öğrendiklerimiz, çıkarttığımız dersler ve deneyimlerimiz kişisel repertuarımıza eklenmektedir. Böylece insanın karakter gelişimi ömür boyu sürmektedir. Özellikle model alınan kişilerin davranışları olumlu ya da olumsuz pekiştirici etkisi sağlayabilir (Sekerka, 2016).

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNDE ETİK SORUMLULUK

Çoğumuz doğru ve yanlış olan davranışları çevreden öğreniriz. Ayrıca etik olmayan davranışların getirdiği avantajları da öğreniriz. İnsanların etik olmayan davranışlarda bulunması genellikle öyle davranmaları sonucu elde edecekleri avantajlardan kaynaklanmaktadır. Eğer etik dışı davranmanın bazı bedelleri yoksa, bu durumda karakter erozyonu daha da kolaylaşmaktadır. Etik davranmanın algılanan değeri, bireyin geçmişte karşı karşıya kaldığı durumlara ve o sırada yaşamında neler olup bittiğine de bağlıdır (Sekerka, 2016). Dünyada ve ülkemizde öğretmenlerin en yaygın bazı etik dışı davranışları aşağıda yer almaktadır (IIEP, 2011):

1. Öğrencilere özel ders verme
2. Atanma, yükselme ve görev değişikliği için kişisel ilişkilerini kullanma
3. Mazeretsiz devamsızlık
4. Öğrenci kayırma
5. Kamu görevlilerine bir çıkar sağlamak için hediye vb. verme

ÖĞRETMENLİK
MESLEĞİNDE ETİK
SORUMLULUK

BÖLÜM 5

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ İLKELERİ

5. ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ İLKELERİ

5.1. Dünyada Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

Dünya'da 60'dan fazla ülkede eğitim-öğretim çalışanları için etik ilkeler belirlenmiştir. Bu ülkelerden bir kısmında öğretmenlik meslek etiği ilkeleri eğitim bakanlıkları tarafından, bazılarında eyalet yönetimleri tarafından, bir grup ülkede ise öğretmen dernekleri tarafından geliştirilmiştir.

5.2. Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri

Öğretmenler, en temel kamu hizmetlerinden olan, yüksek düzeyde kamusal değer üreten ve topluma hizmet motivasyonu gerektiren bir mesleğin üyeleridir. Bu anlamda öğretmenler görevlerini yerine getirirken, toplumun en değerli varlıkları olan çocukların kendilerine emanet edildiğinin bilincinde; mesleğe olan güveni artıracak bir tutum içinde; öğrencilere, velilere, mesleğe, meslektaşlara ve topluma karşı meslek etiği değer, ilke ve kurallarına uygun şekilde davranırlar.

1. Öğrencilerle İlişkilerde Etik İlkeler

Toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel gelişiminin temel taşlarından biri olan eğitim hizmetlerinin öğrencilere hiçbir ayırım gözetmeksizin eşit ve adil biçimde sunulmasında öğretmenler büyük bir sorumluluğa sahiptirler. Öğretmenler;

1. Irk, dil,din, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, inanç, etnik köken, mezhep, sosyo- ekonomik düzey ve benzeri farklılıklar nedeniyle ayrımcı tutum ve davranışlardan kaçınırlar; öğrencilere eşit ve adil davranırlar.

2. Söz, davranış, hâl ve hareket bakımından öğrencilere etik rol modeli olurlar.

3. Etik değer ve ilkeleri benimsemiş, insan haklarına duyarlı, açık fikirli, sorumluluk ve özgüven sahibi bireyler yetiştirmeye özen gösterirler.

4. Öğrencilerin farklılıklarına saygı duyarak hoşgörü ve güvene dayalı bir eğitim-öğretim ortamı oluşturmak için çaba gösterirler.

5. Eğitim-öğretimin düzen içinde sürdürülmesi, öğrencilerin güvenli ve sağlıklı bir ortamda öğrenim görmeleri için gerekli önlemlerin alınması konusunda duyarlı davranırlar.

6. Öğrencilerin fırsat eşitliği ilkesine göre ilgi, istek, yetenek ve üstün yararları doğrultusunda eğitim-öğretim imkânlarından adil şekilde yararlanmaları için çaba gösterirler.

7. Özel gereksinimli öğrencilerin öğrenme ve gelişimlerine destek olmak için adil ve kapsayıcı bir sınıf ortamı oluştururlar.

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ İLKELERİ

8. Öğrencilerin bütünsel gelişimlerini destekler, izler ve gerekli kayıtları doğru bir şekilde tutarlar.
9. Öğrencilerin nitelikli bir eğitim almaları için farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanırlar.
10. Öğrencilerin başarılarını dürüst, adil ve şeffaf bir şekilde değerlendirirler.
11. Öğrencilerin kendilerini ilgilendiren ve etkileyen kararlara katılmalarını sağlarlar.
12. Öğrencilerle ilgili kayıtları koruyarak gizliliğe önem verirler, kişisel ve ailevi bilgilerini mesleki gereklilikler ve yasal zorunluluklar dışında kimseye paylaşmazlar.
13. Öğrencilere ait ses ve görüntü kayıtlarını izinsiz ve sorumsuz bir şekilde internet ve sosyal medyada paylaşmaktan kaçınırlar.
14. Öğrencilerin onurunu kırarak, beden ve ruh sağlıklarını, sosyal ve akademik gelişimlerini olumsuz şekilde etkileyecek söz ve davranışlardan hassasiyetle kaçınırlar.
15. Okul içinde veya dışında öğrencilere yönelik herhangi bir ihmale veya istismara karşı önleyici tedbirlerin alınmasına katkıda bulunurlar; bu tür durumları en kısa sürede yetkili makamlara bildirirler.

II. Velilerle İlişkilerde Etik İlkeler

Okul-veli iş birliğinin eğitimin başarısındaki öneminin bilinci içinde velilerle ilişkilerinde öğretmenler;

1. Irk, dil, din, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, inanç, etnik köken, mezhep, sosyo-ekonomik düzey ve benzeri farklılıklar nedeniyle ayrımcı tutum ve davranışlardan kaçınırlar; velilere eşit ve adil şekilde davranırlar.
2. Velilerle iş birliği ve uyum içinde çalışırlar; velileri öğrencilerin gelişimleriyle ilgili olarak doğru ve düzenli olarak bilgilendirirler.
3. Görevleri nedeniyle velilerle ilgili ulaştığı özel bilgilerin gizliliğine riayet ederler.
4. Tarafsızlığını, kararını veya görevini yapmasını etkileyen veya etkileme ihtimali bulunan; ekonomik değeri olan ya da olmayan, veliler tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak verilen her türlü menfaatten uzak dururlar.
5. Velilerden bağış, yardım veya başka bir isim altında para ya da malzeme talebinde bulunmazlar; velilere bunlarla ilgili doğrudan ya da dolaylı bir zorunluluk getirmezler.

III. Mesleğe İlişkin Etik İlkeler

Kamu hizmeti kamu görevlilerine emanet edilmiştir. Bu anlamda "kamuya hizmet etme" bilinci ile öğretmenler;

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ İLKELERİ

1. Türk Millî Eğitiminin amaçlarına uygun şekilde davranırlar; eğitim sisteminin ve okulların amaçlarına ulaşabilmesi için bütün paydaşlarla iş birliği içinde çalışırlar.
2. Mesleğin saygınlığını korumak için meslek ideallerine ve gereklerine uygun davranırlar.
3. Kamunun öğretmenlik mesleğine ve eğitim sistemine olan güvenini ve inancını artırmaya yönelik dürüst, tarafsız, şeffaf ve hesap verebilir şekilde mesleklerini yerine getirirler.
4. Yaşam boyu öğrenme ilkesi ışığında bilimsel, teknolojik ve kültürel gelişmeleri sürekli ve düzenli şekilde takip ederek kişisel ve mesleki gelişimlerini sürdürürler.
5. Ders saatlerini etkili ve verimli kullanmak için planlı ve hazırlıklı olarak derse girerler; derse geç girmek ya da dersten erken ayrılmak suretiyle öğretimi kesintiye uğratmazlar.
6. Öğrenciler tarafından üretilen ve maddi değeri olmayan sembolik nitelikteki hediyeler hariç; mesleki tarafsızlığını ve kararını etkilemesi muhtemel herhangi bir hediye kabul etmezler.
7. Kendi öğrencilerine ücret veya başka bir menfaat karşılığı özel ders vermezler; özel eğitim veren kişi ve kuruluşlara yönlendiremezler.
8. Mesleki nüfuzlarını kullanarak kişisel menfaat sağlamazlar. Eğitim materyalleri ya da çeşitli ürünlerin pazarlama, dağıtım ya da satışını yapmazlar.
9. Eğitim-öğretime ilişkin kayıtlar üzerinde usulsüz ve yetkisiz olarak değişiklik yapmazlar ve başkalarını bu tür davranışlara yönlendirmezler.

IV. Meslektaşlarla İlişkilerde Etik İlkeler

Bütün öğrencilere nitelikli eğitim sunabilmek için eğitimciler arasında iş birliği ve iletişim zorunludur. Bu amaçla öğretmenler;

1. Irk, dil, din, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, inanç, etnik köken, mezhep, sosyo-ekonomik düzeyi ve benzeri farklılıklar nedeniyle ayrımcı tutum ve davranışlardan kaçınırlar; meslektaşlarına eşit ve adil şekilde davranırlar.
2. Öğrencilerin ya da velilerin nezdinde meslektaşlarının itibarını zedeleyecek söz ve davranışlardan kaçınırlar.
3. Meslektaşlarına, öğrencilerle ilgili önyargılı yaklaşımlara neden olacak şekilde telkin ve yönlendirmede bulunmazlar.
4. Meslektaşlarının mesleki hak ve özgürlüklerini kullanmalarını engellemezler.

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ İLKELERİ

5. Genç meslektaşlarının yetişmesine katkıda bulunurlar.
6. Meslektaşları ile ilgili ulaştıkları mahrem bilgileri günlük yaşamda, internet ve sosyal medyada kimseyle paylaşmazlar; yasal zorunluluk olmadıkça bu bilgileri açıklamazlar.
7. Eğitim kurumlarında taciz, şiddet ve her türlü mobbing içeren davranışlardan kaçınırlar.
8. Eğitim öğretim sürecinde meslektaşlarının mevzuata ya da etik ilkelere aykırı davranışlarını ilgili makamlara bildirirler.

V. Toplumla İlişkilerde Etik İlkeler

Toplumun eğitimin gücüne olan inancının ve eğitim kurumlarına duyduğu güvenin korunması için öğretmenler;

1. Toplumun üyeleri arasında ırk, dil, din, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, inanç, etnik köken, mezhep, sosyo-ekonomik düzeyi ve benzeri farklılıklar nedeniyle ayrımcı tutum ve davranışlardan kaçınırlar.
2. Toplumun bütün üyelerinin okullarda sunulan hizmetlerden eşit olarak yararlanmasını sağlarlar.
3. Toplumsal ve özel yaşamlarında mesleğe yaraşır tutum ve davranışlar sergilemeye özen gösterirler.
4. Evrensel insan hak ve özgürlüklerine, toplumun ortak değerlerine ve çevreye saygı duyarlar.
5. Kamu mal ve kaynaklarını yalnızca görevleri doğrultusunda kamuoyunun denetimine açık ve etkin bir şekilde kullanırlar; kişisel amaçlar için kullanmazlar. Okul kaynaklarına özenli davranır ve israftan kaçınırlar.

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ İLKELERİ

BÖLÜM 6

TEMEL ETİK İLKELERE İLİŞKİN TANIMLAR

6. TEMEL ETİK İLKELERE İLİŞKİN TANIMLAR

6.1. Uyulması Beklenen Etik ilkeler

6.1.1. Zarar vermektan kaçınmak

Zarar, “bir şeyin, bir olayın yol açtığı kötü sonuç ya da çıkar yitimi” olarak tanımlanmaktadır. Bir öğretmen öğrencilerine bedensel, zihinsel, duygusal ve akademik zarar vermektan kaçınmalıdır. Yanlış öğretmen, eksik öğretmen yoluyla akademik zarar; aşağılamak, incitmek yoluyla duygusal zarar; şiddet ve dayak gibi muamelelerle bedensel zarar; eğitsel ve sosyal çalışmalarından dışlayarak sosyal zarar verebilir. Bazı kişilerin okul ve akademik yaşamının öğretmenlerden gördüğü zarar nedeniyle sona erdiği bilinen bir gerçektir.

6.1.2. Adalet

Hak edene hak ettiği gibi davranmaktır. Adalet, etkileştığımız kişiler arasında kazanımların dağıtılması ya da dağıtım kararlarının alınmasına yönelik olarak geliştirilen kurallar ve bu kuralların dayandığı toplumsal normlarla ilgilidir. Bu anlamda adalet dört farklı ve birbirini bütünüleyici biçimde var olan bir kavramdır (Folger & Cropanzano,1998):

- a. **Dağıtımcı Adalet:** Öğretmenin bilgi, ilgi, not, görev, sorumlulukları öğrenciler arasında dağıtımı.
- b. **Süreç Adaleti:** Öğretmenin not, ilgi, görev ve ödevleri hangi mekanizmalara göre dağıttığını açıklayabilmesi.
- c. **Etkileşimsel Adalet:** Öğrencilere ya da velilere eşit ilgi göstermesi. İlgi ve iletişiminin ikna edici olması ve ayrımcılık içermemesi.
- d. **Düzeltilici Adalet:** Yapılan yanlış dağıtımların düzeltilmesi için çaba gösterilmesi. Özür, tazmin ya da düzeltme kapısının açık olması.

6.1.3. Eşitlik

Yasalar karşısında, siyasal ve toplumsal haklar bakımından yurttaşlar arasında hiçbir ayırım bulunmaması durumudur. Temel olarak iki tür eşitlik yaklaşımı vardır. Eşitlik yaklaşımlarından birincisi “aynılık”, ikincisi ise “farklılık” temeline dayalıdır.

- a. **Aynı davranarak eşitleme (Equality):** Mutlak eşitlik hiç kimse arasında ayırım yapmadan, bireyler arasında hiçbir fark gözetilmeden aynı davranılması, herkese eşit hak ve pay verilmesidir. Bu

TEMEL ETİK İLKELERE İLİŞKİN TANIMLAR

tür eşitlik, bütün bireyler yarışa aynı noktadan başlıyorsa ve aynı ihtiyaçlara sahipse uygulanır. Yasaların herkese eşit uygulanması buna örnek verilebilir. Okula devam gün sayısının bütün öğrenciler için aynı olması, sınıf geçme sınır notunun bütün öğrenciler için aynı olması da aynı davranarak eşit davranmaktır.

b. Farklı davranarak eşitleme (Equity): Eşit koşulları taşımayan, aynı özelliklere ve koşullara sahip olmayan kişileri eşitleyebilmek için farklı davranılmasıdır. Herkes eşit değilse bu durumda kişilere aynı davranmak eşitliği sağlamayacaktır. Görelî ya da kısmî eşitlik denilen bu tür eşitlikte, insanların buldukları şartlar dikkate alınır. Bireylerin özel durumlarına ve ihtiyaçlarına göre onlara farklı davranılması yolu ile eşitlik sağlanmaya çalışılır. Öğretmenin özel gereksinimli bir çocuğa sınavda daha fazla süre vermesi, daha büyük puntolarla yazılmış eğitim materyali sağlaması, sınıf ve ders etkinliklerinde yer değişiklikleri yapılması gibi uygulamalar eşitlemek için farklı davranmayı gerektirmektedir.

6.1.4. Saygı

Bir insana benzersiz olarak değer vermek ve onu dikkate almaktır. Saygıda en önemli unsur **“İnsan onuruna saygıdır.** İnsan onuruna saygı en temel etik konulardan biridir. İnsan doğadaki diğer varlıklardan “bilinç” denilen işlevi sayesinde ayrılmaktadır. Toplum halinde yaşayabilme, kurallar koyma, yaşamı dönüştürme ve değiştirme gücüne sahip olan insanın onuru, “kendi gözündeki değeridir”. Eğer karşıdaki kişi senin kendine biçtiğin değerın farkında değilse, çok kolaylıkla kişinin onurunu kırabiliyor (Boralioğlu ve Kıvanç, 2019). Bir öğretmen de davranışları ile öğrenci, veli ya da meslektaşlarının onurunu kırabiliyor. Bu onur kırıcı yaklaşımların kökeninde ise karşıdaki kişinin onuruna saygı gösterilmemesinden yani onun değerinin algılanamamasından kaynaklanıyor. Bir anasınıflı öğretmenin *“İhtiyaç listesinde alamadığınız eksiklikleri lütfen biran önce temin edip gönderin”* yazılı notu öğrencisinin önlüğünün üzerine koli bandı ile yapıştırarak eve göndermesi, öğrenci için onur kırıcı olduğu kadar aslında öğretmen için de onurunun zedelenmesine yol açan bir davranıştır. Onur kırıcı, aşağılayıcı muamele görenler onuru kırılmış hissediyorlar. Ancak işkence gören insan mı utanmalıdır? İşkenceye uğrayan mı? Başımıza gelen mi, yapıp ettiklerimiz mi bizi onursuzlaştırır. Onurumuzu uğradıklarımızla değil, yaptıklarımızla koruruz. İnsan onuru bizim eylemlerimizde insan kalabilmemizle ilgilidir. Yalnız insanlarla değil, diğer varlıklarla olan eylemlerimizle de ilgilidir onur. (Kuçuradi, 2013, İY2). Karşımızdaki kişiye onur kırıcı ya da insanca muamele etmek mümkündür. Neyi seçtiği önemlidir insanların. İnsanlar farklı hiyerarşik makamlarda ya da görevlerde olabilirler, ancak onurda eşittirler.

Diğer yandan insanlar farklıdır ve bu farklılıklar insanları ne daha değerli ne de daha değersiz kılar. Önemli olan bu farklılıklara saygı duyabilmektir. Ön yargılar kişi ya da gruplara karşı davranışlarda hatalı seçimler yapmamıza ve karşımızdaki kişilere zarar vermemize yol açabilir. Bu durumda etik ilkeleri ihlal etmiş oluruz. Profesyoneller görevlerini yaparken duygularının etkisinde kalmaktan kendilerini korumalıdır. Karar verirken, çalışma yaparken din, dil, ırk, renk, cinsiyet, etnik köken gibi unsurların

TEMEL ETİK İLKELERE İLİŞKİN TANIMLAR

etkisi altında kalmadan, kişisel yargılardan sıyrılarak davranılması en temel etik ilkelerden biridir. Diğer yandan tarafsızlığın en temel gerekliliklerinden biri hiç bir kişi ya da gruba karşı önyargılı ve yanlı davranmamaktır.

6.1.5. Tarafsızlık

Tarafsızlık, yansız kalmayı, gerçeği yansıtmayı, deneye, gözleme, kanıta ve somut veriler üzerinden hareket etmeyi gerektirir. İnsan kaynakları yönetiminde yansızlık en temel etik ilkelerden biridir (Aydın, 2016).

6.1.6. Güven

Güven, korku, çekinme ve kuşku duymadan inanma ve bağlanma duygusu olarak tanımlanabilir (TDK). Güven, insan ilişkilerinde yerini hiçbir şeyin dolduramayacağı bir kavramdır. Özellikle mesleki ilişkilerde güven daha da önemli bir etik ilkedir.

Öğretmenle öğrenci, veli ve meslektaşlar arasındaki güven ilişkisi, sisteme ve kuruma olan güvenin de belirleyicisi olmaktadır. Güvenin çeşitli kaynakları bulunmaktadır. Bunlardan birincisi **“kişiliğe dayalı güven”**dir. Kişiliğe dayalı güvenin oluşmasında öğretmenin kişilik özellikleri, dürüstlüğü, yetenekleri, mesleki becerisi, tutarlı davranışları karşındaki kişilerde daha fazla güven duyma eğilimi oluşturmaktadır. İkinci tür güven ise **“kurumsal güven”** olarak isimlendirilebilir. Kurumsal güvende kişiler, kurumla ilgili iş ve işlemlerin kontrol ya da gözlem yapmaya gerek kalmadan kendiliğinden icra edileceğine inanırlar (Schoorman, Mayer ve Davis 2007). Bir vatandaş çocuğunu okula kaydettirdiği zaman öğretmenlerin gerekli liyakata sahip olduğuna güvenebilmelidir. Aksi halde halkın eğitim sistemine ve okullara olan güvenini tesis etmek olanaksızdır.

6.1.7. Sorumluluk

Sorumluluk kavramı etik davranışın kalbinde yer alan, önemli ve değer yüklü seçimleri gerektirmektedir. En genel anlamda sorumluluk, belirli bir görevin istenilen nitelik ve nicelikte yerine getirilmesidir. Bu anlamda öğretmen bir kamu hizmeti olarak eğitimde üzerine düşen büyük sorumluluğun bilinci içinde olmalıdır. Eğitim-öğretim hizmeti diğer mesleklerden farklı olarak bireylerin yaşamlarını ve dolayısı ile toplumun geleceğini doğrudan etkileyen bir meslek alanıdır. Bu nedenle öğretmenler, davranışlarından ve bunların topluma maliyetinden kendileri ve toplum adına sorumluluk duymalıdır (Aydın, 2017).

6.1.8. Mahremiyet-Gizlilik

a. Mahremiyet: Bir kişi ya da grubun kendi yaşamları ya da kişisel işlerinin kamuya açık olmaktan uzak olması ya da kendileri hakkındaki bilgi akışını kontrol etme hakkıdır. Bir velinin eşinden

TEMEL ETİK İLKELERE İLİŞKİN TANIMLAR

boşanmış olması; bankada ne kadar parası olduğu ya da mal varlığını çocuk öğretmene bir şekilde söylemiş olabilir. Öğretmen edindiği bu bilgiyi başkalarına söylememeli yani bu bilgileri başkalarına açıklama hakkını kişilere tanımaldır. Mahremiyet bu anlamda başkalarına ait bilgilerin ne kadarının kamuya açıklanacağına ilişkin kararı kişilere bırakmaktır.

b. Gizlilik: Görevle ilgili elde edilmiş bilgilere sadece erişim hakkı bulunan görevlilerin ulaşması, bunun dışındaki kişilerin bu bilgilere erişiminin engellenmesi ve paylaşılmamasıdır. Öğrencilere ait, not, kan grubu, adres ya da ailevi bilgilerin yetkili kişiler dışında başkalarına açık olmaması ve paylaşılmaması gizlilik ilkesinin bir gereğidir. Ancak yasal zorunluluklar gereği mahkemece istenmesi ya da bir resmi soruşturma gereğince talep edilmesi durumunda bu bilgiler ilgili makamlarla ve yetkilendirilmiş kişilerle paylaşılmak zorundadır.

6.1.9. Mesleğe Yaraşırılık

Mesleğe yaraşırılık (propriety), en genel anlamda bir meslek elemanının icra ettiği mesleğin gereklerine davranış ve konuşmaları ile uygun davranmasıdır. Mesleki yaraşırılık, toplumun o meslekle ilgili olarak kabul edilebilir ve makul bulduğu çeşitli davranış standartlarını kabul etmeyi de gerektirmektedir. İlk bakışta çok genel ve dar kapsamlı yorumlara açık görünse de “mesleğe yaraşır davranışlar” üzerinde genel bir kabul söz konusudur. Öğretmenler toplumda rol modeli olarak örnek alınan kişiler olmaları nedeniyle, öğrencileri ve toplum tarafından konuşma ve davranışları ile dikkate alınan, saygı duyulan bir kişi olma sorumluluğunu da yüklenmiş olmaktadır.

Mesleğe yaraşır davranışlar aşağıdaki hususları dikkate almayı gerektirir:

- Gittikleri yerler, yaşadıkları ortamlar ve etkileşim kurdukları kişilere dikkat etmek,
- Davranışlarının başkaları gözünde nasıl yorumlanacağını düşünerek hareket etmek,
- Toplumdaki ilişkilerinde nezaket ve saygı ile hareket etmek, küfürlü ve kaba konuşmalardan özenle kaçınmak,
- Dürüst, güven telkin eden, ilkeli davranışlar sergilemek, sözüne güvenilir olmak,
- Sosyal medya ve diğer iletişim mecralarında tarafsızlıklarını korumak, bir öğretmen olarak toplumun güvenini sarsacak paylaşımlardan kaçınmak,
- Toplumsal yaşam ve katılımlarında mesleki kimliklerini korumak, öğretmenlik mesleğinin statü ve saygınlığını düşürecek davranış ve konuşmalardan kaçınmak.

6.1.10. Ehliyet, Liyakat ve özen

Ehliyet (competence), bir işi başarı ve ustalıkla yapabilecek mesleki yeterliliğe sahip olmak anlamına gelmektedir. Bir mesleği üst düzeyde ve yetkinlikle icra edebilmek için gerekli eğitimden geçmiş olmak ve mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve tutumlara sahip olmak da liyakatin gereğidir. Bir kişinin mesleki ehliyeti, onun işini bütün yönleri ile yerine getirebilme durumunu ve yeterliğini ifade etmektedir. Bir kişinin üstlendiği görevi, kabul edilebilen standartlara uygun biçimde etkili ve ustalıkla yerine getirmesi, onun liyakatli olduğunu gösterir. Sahip olduğu mesleki bilgi ve becerileri sürekli geliştirmek için her türlü eğitim fırsatlarından yararlanmaya çalışmak ve sürekli okuyarak kendini geliştirmek de mesleki ehliyetin sürekliliği açısından gereklidir.

Özen (diligence), çalışmada sürekli çaba, çalışkanlık, dikkat ve ilgi göstermek demektir. Bir kişinin mesleğini icra ederken ihmal gösterdiği iddialarına maruz kalmadan, görevini en üst düzeyde ilgi ve dikkatle yerine getirmesi özenin ifadesidir. Mesleki özen aynı zamanda bir iş ya da görev alanında yer alan prosedür ve standartların eksiksiz olarak ve zamanında uygulanmasını da kapsamaktadır. Görevin birinci sorumluluk olarak görülmesi, çalışma zamanına özen gösterilmesi, hata ve dikkatsizliğe yer verilmemesi öğretmenlerin çalışması açısından büyük bir önem taşımaktadır. Özensizlik ve dikkatsizlik, öğrencilerde zaman ve hak kayıpları yaratacağı için etik ilkelerin ihlali anlamına gelmektedir.

6.1.11. Öğrencilerin objektif ve adil biçimde değerlendirilmesi

Öğrenciler geçerli, güvenilir, eğitsel, açık ve adil ölçütlere göre değerlendirilme hakkına sahiptir. Öğrenci ve velilerin, öğretmen tarafından değerlendirildikten sonra sınav kâğıtlarını görme ve aldıkları nota kuralları belirlenmiş mekanizmaları kullanarak itiraz etme hakları vardır. Bu nedenle öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusunda titiz davranmaları gereklidir.

6.2. Kaçınılması beklenen bazı etik dışı davranışlar

6.2.1. Ayrımcılık: Ayrımcılık, önyargılı tutumlarla davranmaktır

Önyargı bir duygu, ayrımcılık ise eylemdir. Bir grup insana karşı, adaletsiz ve zarar verecek biçimdeki her türlü davranış, ayrımcılık olarak tanımlanır. Ayrımcılık genel olarak bakıldığında bireysel ya da kurumsal; doğrudan ya da dolaylı ayrımcılık biçimlerinde görülebilmektedir (Jackson, 1995).

a. Doğrudan ayrımcılık bir kişinin cinsiyet, medeni durum, inanç gibi farklılıklar açısından karşısında olduğu sosyal gruplarda yer alan bireylere, kendi ait olduğu gruplardaki bireylere davrandığından olumsuz anlamda farklı davranması ile ortaya çıkar.

TEMEL ETİK İLKELERE İLİŞKİN TANIMLAR

b. Dolaylı ayrımcılık ise bir kuralın ya da standardın bazı kişilere uygulanıp bazılarında uygulanmamasıdır.

c. Üçüncü bir ayrımcılık türü ise kurumsal ayrımcılık olarak adlandırılmaktadır. Kurumsal ayrımcılıkta tek tek kişiler değil belli özellikleri taşıyan bütün kişiler grup halinde hedef alınmaktadır. **Örneğin sınıftaki göçmen çocukların bazı çalışmalardan dışlanması gibi.** Buradaki etik sorun belli bir çocuğun ayrımcılığa uğramasından çok belli bir gruba ait olmasından dolayı ayrımcılık yapılmasıdır.

6.2.2. Hediye Alma

Kamu görevlisinin, tarafsızlığını, performansını, kararını, görevini yapmasını etkileyen veya etkileme ihtimali bulunan, ekonomik değeri olan ya da olmayan, doğrudan ya da dolaylı olarak kabul edilen her türlü eşya ve menfaat hediye kapsamındadır (md. 15). Bir öğretmen kendisine hediye teklif edildiğinde kendisine şu soruyu sormalıdır: *Öğretmen olmasaydım ya da işgal ettiğim konumda bulunmasaydım, bu hediye yine de bana verilecek miydi?*

6.2.3. Kayırma

Kayırma, elindeki gücü ve yetkiyi çeşitli kişisel nedenlerle bazı kişilere ayrıcalık sağlamak ve üstün tutmaktır. Bazı kişilerin bu şekilde korunması ve gözetilmesi, diğerlerinin ihmal edilmesi ve hak kaybına uğramalarına yol açacaktır. Dolayısıyla hakkaniyet ilkesi zedelendiği için etik açıdan sorunlu bir durum oluşacaktır.

6.2.4. Kaytarma

Yapması gereken işi ya hiç yapmamak ya da yapar gibi görünmek kaytarma davranışının en önemli göstergesidir. Diğer yandan sosyal kaytarma adı verilen ve çalışanların bireysel çalışmalarda gösterdikleri çaba ve motivasyonu ortaklaşa yürütülen çalışmalarda azalmaları ya da hiç göstermedikleri bir işi yavaşlatma türü de mevcuttur. Öğretmenlerin derste sürekli telefonları ile meşgul olması ve derse gerekli dikkat ve enerjiyi vermemeleri de sanal kaytarma olarak adlandırılmaktadır. Bu durum öğrencilerin nitelikli bir eğitim alma hakkına da zarar vermektedir.

6.2.5. Özel ders verme

Bazı öğretmenler daha fazla gelir elde etmek, tanınmak veya piyasada isim yapmak gibi nedenlerle düzenli işlerinin yanında, ilave işler yapmak ve daha çok da özel ders vermek eğilimine girmektedirler. Ay ışığı sorunu (moonlighting problem) (<http://isvemeslek.blogspot.com>) denilen bu durum, kişinin okul dışında kendi hesabına çalışmasıdır. Kişinin birden fazla işte çalışmaya başlaması, iyi dengelenemezse, öğretmenlerin mesleğe ve okula bağlılıklarını azaltmakta, aşırı yorgun olmalarına yol açmakta ve verimliliklerini düşürmektedir (Aydın, 2018b).

6.2.6. Öğretim zamanını kötüye kullanmak

Öğrencilerin öğrenme hakkının tam olarak teslim edilebilmesi için, öğrenme ve gelişmeye ayrılması gereken zamanı etkili kullanmak çok önemlidir. Derslere geç gelmek, erken ayrılmak, ders süresini makul olmayan bir biçimde ders dışı konularla geçirmek öğretmenlerin kaçınması gereken durumlardır. Öğrencilerin öğrenme ve gelişme hakkını engelleyecek her türlü yaklaşım etik açıdan sorundur (Aydın, 2018).

6.2.7. Öğrenciler üzerinde aşırı yetki ve güç kullanımı

Öğretmenler sınıfa girdiklerinde sınıf yönetimi, devam sağlama, not verme, ders içeriği ve yöntemini belirleme, öğrencilerle iletişim gibi konularda öğrenci üzerinde bir yetki ve güç sahibidir ve öğrenci ile aralarında bir güç asimetrisi bulunmaktadır. Bu güç asimetrisini öğrenciye zarar verecek biçimde kullanma hakkına sahip değildirler.

6.2.8. Mesleki ve teknolojik bilgi ve becerilerin güncellenmemesi

Öğretmenin eskimesi sorunu, öğrencinin yetişme düzeyini olumsuz etkilediği kadar, okul kurumunun da kurumsal eskime yaşamasına yol açmaktadır. Kendisini geliştirmeyen bir öğretmen, öğrencilerin geleceğe hazırlanması sürecinde işlevini yerine getirmekten uzaklaşacaktır. Diğer yandan genç kuşaklar iletişim teknolojisi ile büyümekte ve sosyal, eğitimsel ve mesleki ihtiyaçlarının karşılanması için büyük ölçüde bir dizi mobil cihaz üzerinde her dakika internete bağlı bir yaşam sürdürmektedirler. Teknoloji ile daha geç tanışan öğretmenler ise dijital okuryazarlık konusunda öğrencilerin öğrenme gereksinimlerini karşılamakta yetersiz kalabilmektedirler.

BÖLÜM 7

ETİK EĞİTİMİ VE ÖĞRETMENLERİN ÇOCUKLARIN ETİK EĞİTİMİNDEKİ ROLÜ

7. ETİK EĞİTİMİ VE ÖĞRETMENLERİN ÇOCUKLARIN ETİK EĞİTİMİNDEKİ ROLÜ

Okullar sadece etiğin öğretildiği değil, etiğin yaşandığı yerler olmalıdır. Bu anlamda okuldaki tüm öğretmenlerin öğrencilerin etik değerleri kazanmalarında büyük rol ve sorumlulukları bulunmaktadır. Dünyada "karakter eğitimi" başlığı altında öğrencilerin ana sınıfından lise son sınıfa kadar eğitiminde üzerinde durulan temel konular aşağıda ele alınmıştır.

Karakter Eğitiminin Altı Direği

- 1. Güvenilirlik:** Dürüst ol, aldatma, çalma, inanılır ol, söylediğini yap, doğru şeyi yapmaya teşvik et, iyi bir ün kazanmaya çalış, ailene, arkadaşlarına ve ülkeneye sadakat göster.
- 2. Saygı:** Başkalarına saygılı davran, farklılıklara hoşgörü göster, iyi davranışlar sergile, kötü dil kullanma, başkalarının duygularını göz önüne al, hiç kimseyi incitme, vurma ve tehdit etme, öfkeni yönet, anlaşmazlıkları barışçı yollarla çöz.
- 3. Adalet:** Kurallara uygun davran, aldığını geri ver ve paylaş, açık fikirli ol, başkalarının ne dediğini dinle, başkalarının aleyhine kendine üstünlük sağlama, başkalarını suçlama.
- 4. Sorumluluk:** Senden bekleneni yap, elinden gelenin en iyisini yapmaya çalış, kendini kontrol et, öz disiplinini sağla, eyleme geçmeden önce düşün ve davranışının sonuçlarını göz önüne al, seçimlerinde hesap vermeyi alışkanlık hâline getir.
- 5. İlgi ve duyarlılık:** Nazik ol, sevgi dolu ve duyarlı davran, minnettarlığını ifade et, başkalarını başışla, gerektiğinde başkalarına yardım et.
- 6. Yurttaşlık:** Toplumunu daha iyi bir yere getirmek için üstüne düşeni yap, iş birliği sağla, toplum sorunları ile ilgilen, bilgili ol, iyi bir komşu ol, yasa ve kurallara uy, yetkililere saygı göster, çevreyi koru.

Öğretmenlerin okulda etik eğitimindeki katkısı temel olarak iki boyutta ele alınabilir. Birincisi, öğretmenler öğrencilerine değerleri öğretmek ya da sınavlarda kopya çekilmeyeceği, sınıf arkadaşlarına zarar verilmeyeceği veya başkalarının eşyalarının izinsiz alınmayacağı gibi öğütler vererek uygun ortamlarda etik eğitimini gerçekleştirebilirler. İkinci olarak, sınıf içerisinde etik bir örnek kişi olarak öğretmenler alçakgönüllülük, cesaret, tarafsızlık, empati, açık fikirlilik, adalet ve dürüstlük gibi kişilik özelliklerini gösteren davranışları sergileyerek sınıftaki etik eğitimini daha anlamlı bir biçimde başarabilirler.

ABD'de bir lise müdürünün her yıl okulun açılışında öğretmenlerine gönderdiği bir mektup

"Bir toplama kampından sağ kurtulabilen insanlardan biriyim. Gözlerim, hiçbir insanın görmemesi gerekenleri gördü; iyi eğitilmiş mühendislerin inşa ettiği gaz odaları, iyi yetiştirilmiş doktorların zehirlediği çocuklar, işini iyi bilen hemşirelerin öldürdüğü bebekler, lise ve üniversite mezunu insanların vurduğu, yaktığı kadın ve çocuklar.

Eğitimden bu nedenle kuşku duyuyorum. Sizlerden isteğim şudur:

Öğrencilerinizin insan olması için çaba harcayın. Çabalarınız, bilgili canavarlar, becerikli psikopatlar üretmesin. Okuma, yazma, matematik, çocuklarınızın daha fazla insan olmasına yardımcı olursa, yalnızca o zaman önem taşır."

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

“

Öğretmenler, dünyanın daha iyi bir yer olmasına katkıda bulunan kişilerdir. Öğretmenler, öğrencilerine, meslektaşlarına, velilere ve topluma karşı davranışlarında etik ilkelere uygun davranarak hem dünyayı daha iyi bir yer hâline getirirler hem de rol modeli olarak bunu sürdürecekle insanlar yetiştirirler.

Prof. Dr. İnayet AYDIN

”

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİMİNİN AMAÇLARI

Etik eğitimi bireylere mesleğin değer, ilke, kural ve standartlarının uygulanması için gerekli bilgi, beceri ve tutumları geliştirme konusunda yardımcı olmaya çalışır. Öğretmenlerin etik eğitiminin ayrıntılı amaçları şunlardır:

- a. Etik sorunların fark edilmesi ve analizi konusunda üst düzeyde beceriler geliştirmek,
- b. Etik yükümlülükler konusunda kişisel ve kolektif sorumluluk duygusunu güçlendirmek,
- c. Günlük mesleki uygulamalar sırasında karşı karşıya kalınan etik ikilemler ve belirsizlik durumlarında daha güçlü ve cesaretli bir tavır ortaya koymalarını sağlamak,
- d. Etik dışı davranışların nasıl haklı gösterildiği konusunda farkındalık geliştirmek,
- e. Etik karar verme süreci hakkında bilgilendirmek.

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİMİNİN TEMEL İLKELERİ

Meslek etiği konusunda düzenlenen eğitim çalışmalarında uyulması beklenen temel ilkeler şunlardır:

1. Mesleki etik davranış ilkelerinin içeriklerinin açıklanarak, meslek alanı için kabul edilmiş etik ilkelerin paylaşılması,
2. Meslek etiği ilkelerinin günlük mesleki uygulamalarda nasıl ele alınacağına gösterilmesi,
3. Uygun örnek olaylar kullanılarak, mesleki uygulamalarda karşılaşılan etik problemlerin nasıl çözümlenebileceğinin analiz edilmesi,
4. Etik eğitimi ile meslek hayatı arasında bağlantı kurulması,
5. Etik eğitimi sırasında etik duyarlılık ve etik farkındalığın artırılması amacıyla doğruların dayatılması yerine katılımcılara olay ve durumları sorgulamaları için fırsatlar yaratılması,
6. Katılımcıların etik olayların ilkelerle karşılaştırılarak doğru seçimleri kendilerinin keşfetmesinin sağlanması,
7. Katılımcılara değer, ilke, kural ve standartları kullanarak iyi bir muhakeme becerisi ve etik konularda sorgulama yeterliliği kazandırılması,
8. Katılımcıların iyi ve doğru olanı seçme ve uygulama konusundaki tutumlarının güçlendirilmesi,
9. Verilen etik kararların arkasında durulmasının öneminin vurgulanması ve etik davranış konusunda kararlı olmanın bireysel, mesleki ve toplumsal sonuçlarının gösterilmesi,
10. Etik dışı davranışların gerekçelendirilme yolları konusunda duyarlılık oluşturulması,
11. Karşılaştıkları durumlarda etik yargılama yapabilmenin öneminin vurgulanması,

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

Öğretmenlik Meslek Etiği Eğitim Programı

1. GÜN

9:30-10:00	Program Açılışı/ Programın Tanıtımı/ Ek-1 İsim Zinciri Ek-2 Birbirini Tanıtma Etkinliği Ek-3 Bilgi Kumbarası	
10:00-10:30	SUNU-1: Etik, Değer, İlke, Kural ve Standart Kavramları	Video-1: Etik Nedir? Sokak Röportajı
10:30-10:45	Ek-4 Niyet-Eylem-Sonuç Uygulama	Uygulama
10:45-11:00	Ara	
11:00-11:30	SUNU-2: Kamu Etiği, Meslek Etiği ve Meslek Etiğinin İşlevleri	
11:30-12:00	Ek-5 Etik İlkeler Bellek Matrisi Çalışması	Uygulama
12:00-12:30	Ek-6 Öğretmenlik Meslek Etiği Senaryo Çalışması	Uygulama
12:30-14:00	Öğle Yemeği	
14:00-14:30	SUNU 3: Etik İnkilem ve Etik Karar Verme	VİDEO- 2 Havuç
14:30-15:15	Ek-7 Öğretmenlik Meslek Etiği Karar Kartları Çalışması	Uygulama
15:15-15:30	Ara	
15:30-16:30	SUNU-4 Etikte Temel Kavramlar: Adalet, Eşitlik, Saygı, Sorumluluk, Güven, Tarafsızlık, Ehliyet-Özen, Şeffaflık - Hesap Verme, Mahremiyet	Video-3: Çocuk Ne Görürse Onu Yapar
16:30-16:45	Ara	
16:45-17:15	Ek-8 İstasyon Çalışması: Etik İnkilem Yazma Çalışması	Uygulama
17:15-17:30	Bilgi Kumbarası Açılış	Uygulama

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

Öğretmenlik Meslek Etiği Eğitim Programı		
2. GÜN		
9:30-9:45	Ek-9 Herkes Kendi Üçgenini Oluşturur Etkinliği	Uygulama
9:45-10:00	Ek-10 Tuvalet Kağıdı Etkinliği	Uygulama
10:00-10:30	SUNU-5 Etik Dışı Davranışlar: Ayrımcılık, Kayırma, Hediye Alma,	Video 4: Uçakta Ayrımcılık
10:30-10:45	Ara	
10:45-11:00	Ek-11 Hediye Etkinliği	Uygulama
11:00-11:30	SUNU-6: Etik Dışı Davranışların Gerekçelendirilmesi	Video-5: Etik Gerekçelendirme
11:30-11:45	Ara	
11:45-12:30	Ek-12 Sıcak Sandalye Çalışması	Uygulama
12:30- 14:00	Öğle Yemeği	
14:00-15:00	Ek-13 Rol Oynama Etkinliği	Uygulama
15:00-15: 15	Ara	
15:15-15:45	Ek-14 Etik Bulmaca	Uygulama
15:45-16:00	Ara	
16:00-16:30	Ek-15 Rulman	Uygulama
16:30-17:00	Ek-16 Konuşma Halkası	Uygulama
17:00-17:15	Kapanış ve Değerlendirme Anketleri	

1. GÜN

1. ETKİNLİK İsim zinciri (Tanışma Etkinliği)	
SÜRE	15 dk.
AMAÇ	Katılımcıların birbirinin isimlerini öğrenmelerini; eğitime başlamadan önce birbirleri ile iletişimlerini sağlamak.
YÖNERGE	Katılımcılar 10 kişilik gruplar hâlinde ayakta bir çember oluşturacak şekilde yan yana dururlar. Eğitim görevlisi, bir katılımcının sadece adını söylemesini ve grubu bir hareket ile selamlamasını ister. Diğer katılımcılar da sıra ile her defasında en baştaki katılımcının isim ve hareketi tekrarlanarak başlamak üzere kendilerine kadar olan tüm katılımcıların isim ve hareketlerini tekrar ederler. Bütün katılımcıların birbirinden farklı bir selamlama hareketi kullanmaları gereklidir. En sonunda tüm katılımcılar hep birlikte ilk katılımcıdan başlayıp son katılımcıya kadar isim ve selamlama hareketlerini tekrar ederek çalışmayı bitirirler.

2. ETKİNLİK Birbirini Tanıma Etkinliği	
SÜRE	15 dk.
AMAÇ	Katılımcıların samimi bir ortamda eğitime başlamalarını, birbirleri ile tanışmalarını ve eğitimden beklentilerini ortaya çıkarmayı sağlamak.
YÖNERGE	Katılımcılar yanlarında oturan kişiye ilişkin bilgileri el kitaplarında yer alan aşağıdaki Ek-1 Formuna yazarlar. Herkes birbirini tanıtır. Tanışmaya tüm katılımcıların tanıtımı tamamlanıncaya kadar devam edilir.

Ek-1 FORMU
1. Arkadaşımın adı soyadı:
2. Meslekteki kıdemi:
3. Bu eğitimden beklentileri:

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

3. ETKİNLİK	
Bilgi Kumbarası	
SÜRE	Gün Boyunca
AMAÇ	Katılımcıların gün boyu öğrenecekleri bilgilere dikkatini çekmek ve kendileri için yeni olan bilgileri not etmelerini sağlamak.
YÖNERGE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Günün başlangıcında bütün katılımcılara 5 adet post-it dağıtılır. 2. Gün boyu kendileri için yeni olan bilgi, görüş, düşünce ve uygulamaları bu kâğıtlara yazmaları istenir. 3. Ara ara katılımcılara yeni öğrendiklerini not etmeleri gerektiği hatırlatılır. 4. Yazdıkları notları bir kutuya (kumbaraya) atmaları istenir. 5. Günün sonunda bu kutudaki notlar kolaylaştırıcı tarafından tek tek okunur. 6. Böylece hem katılımcılar öğrenmeye motive edilir hem de günün sonunda öğrenilenler tekrar edilmiş ve geri bildirim sağlanmış olur.

4. ETKİNLİK Niyet-Eylem Sonuç Çalışması	
SÜRE	15 dk.
AMAÇ	Katılımcıların karar ve eylemlerdeki niyet-eylem-sonuç ilişkileri hakkında görüş geliştirmelerini sağlamak.
YÖNERGE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Katılımcıların gruplar halinde aşağıda verilen durumlardaki niyet, eylem ve sonuç arasındaki ilişkileri tartışmaları istenir. 2. Gruplar tarafından ulaşılan sonuçlar kısaca genel oturumda grup temsilcileri tarafından açıklanır. 3. Daha sonra her gruptan 3. kutuya birer adet niyet-eylem-sonuç ilişkisini içeren örnek durum yazmaları istenir.

Niyet (+)

Öğretmen başarılı çocukları takdir etmek ister.

Eylem (+)

Öğretmen veli toplantısında başarılı çocukların velilerine isim belirterek teşekkür eder.

Sonuç (-)

Diğer veliler çocuklarına başarısız iması yapıldığı için rahatsız olur ve toplantıyı terk ederler.

Niyet (-)

Öğretmen sınıfındaki kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisinin başka bir okula nakil olmasını ister.

Eylem (-)

Velileri etkileyip öğrenciyi okuldan uzaklaştırılması konusunda ilgili yerlere şikayette bulunmalarını ister.

Sonuç (-)

Kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisi velilerin şikayeti üzerine başka okula gönderilir.

Niyet (+)

Eylem (-)

Sonuç (-)

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

5. ETKİNLİK Öğretmenlik Meslek Etiği Bellek Matrisi Çalışması	
SÜRE	30 dk.
AMAÇ	Katılımcıların öğretmenlik meslek etiği kurallarını hatırlama ve bağlı olduğu alanla ilişkilendirme becerisini geliştirmek.
YÖNERGE	<ol style="list-style-type: none"> Lütfen aşağıda yer alan matrisi dikkatlice okuyarak hangi kuralların hangi alanlarla ilişkili olduğunu belirleyiniz. Öğretmenlerin öğrenciye, veliye, meslektaşına, mesleğe ve topluma karşı etik yükümlülüklerini içeren kurallara ait rakamları ilgili alana ait kutucuğa işaretleyiniz. Bu işaretlemeleri yaparken öğretmenlik meslek etiği ilkeleri bölümünden yararlanabilirsiniz. Eğitim görevlisinin rehberliğinde bütün grupla birlikte cevaplarınızı kontrol ediniz.

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ BELLEK MATRİSİ ÇALIŞMASI	
Alan	Kurallar
A. Öğrenciye Karşı Etik Yükümlülükler	Meslektaşlarının mesleki hak ve özgürlüklerini kullanmalarını engellemezler.
B. Meslektaşına Karşı Etik Yükümlülükler	Söz, davranış, hâl ve hareket bakımından öğrencilere etik rol modeli olurlar.
C. Veliye Karşı Etik Yükümlülükler	İrk, dil, din, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, inanç, etnik köken, mezhep, sosyo-ekonomik düzeyi ve benzeri farklılıklar nedeniyle ayrımcı tutum ve davranışlardan kaçınırlar; meslektaşlarına eşit ve adil şekilde davranırlar.
D. Mesleğe Karşı Etik Yükümlülükler	Velilerle iş birliği ve uyum içinde çalışırlar; velileri öğrencilerin gelişimleriyle ilgili olarak doğru ve düzenli olarak bilgilendirirler.
E. Topluma Karşı Etik Yükümlülükler	<p>Ders saatlerini etkili ve verimli kullanmak için planlı ve hazırlıklı olarak derse girerler; derse geç girmek ya da dersten erken ayrılmak suretiyle öğretimi kesintiye uğratmazlar.</p> <p>Öğrencilerle ilgili kayıtları koruyarak gizliliğe önem verirler, kişisel ve ailevi bilgilerini mesleki gereklilikler ve yasal zorunluluklar dışında kimseyle paylaşmazlar.</p>

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

E. Topluma Karşı Etik Yükümlülükler	<p>Öğrencilere ait ses ve görüntü kayıtlarını izinsiz bir şekilde internet ve sosyal medyada paylaşmaktan kaçınırlar.</p>
	<p>Toplumun bütün üyelerinin okullarda sunulan hizmetlerden eşit olarak yararlanmasını sağlarlar.</p>
	<p>Velilerden bağış, yardım veya başka bir isim altında para ya da malzeme talebinde bulunmazlar; velilere bunlarla ilgili doğrudan ya da dolaylı bir zorunluluk getirmezler.</p>
	<p>Mesleki nüfuzlarını kullanarak kişisel menfaat sağlamazlar. Eğitim materyalleri ya da çeşitli ürünlerin pazarlama, dağıtım ya da satışını yapmazlar.</p>
	<p>Öğrencilerin ya da velilerin nezdinde meslektaşlarının itibarını zedeleyecek söz ve davranışlardan kaçınırlar.</p>
	<p>Eğitim-öğretime ilişkin kayıtlar üzerinde usulsüz ve yetkisiz olarak değişiklik yapmazlar ve başkalarını bu tür davranışlara yöneltmezler.</p>
	<p>Tarafsızlığını, kararını veya görevini yapmasını etkileyen veya etkileme ihtimali bulunan; ekonomik değeri olan ya da olmayan, veliler tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak verilen her türlü menfaatten uzak dururlar.</p>
	<p>Toplumsal ve özel yaşamlarında mesleğe yaraşır tutum ve davranışlar sergilemeye özen gösterirler.</p>
<p>Evrensel insan hak ve özgürlüklerine, toplumun ortak değerlerine ve çevreye saygı duyarlar.</p>	

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

6. ETKİNLİK Öğretmenlik Meslek Etiği Senaryo Çalışması	
SÜRE	30 dk.
AMAÇ	Katılımcıların, öğretmenlerin öğrenci, veli, meslektaş, meslek ve topluma karşı etik yükümlülüklerini içeren “Öğretmenlik Meslek Etiği” ilkelerini inceleyerek, verilen senaryolarda hangi ilkelerin ihlal edildiğini belirlemelerinin sağlanması.
YÖNERGE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Katılımcıları 5 gruba ayırınız. Gruplardan öğretmenin öğrenciye, veliye, mesleğe, meslektaş ve topluma karşı etik yükümlülüklerine ilişkin aşağıdaki senaryolardan birini tartışmalarını isteyiniz. 2. Gruplarda yer alan katılımcılar senaryoyu inceleyerek ve öğretmenlik meslek etiği ilkeleri ile karşılaştırarak aşağıda yer alan soruları cevaplandırmalıdır.<ol style="list-style-type: none"> a. Yukarıdaki örnek olaylarda hangi öğretmenlik meslek etiği ilkesi ya da ilkeleri ihlal edilmiştir? Neden? b. Yukarıdaki örnek olaylarda taraflar kimlerdir ve etik dışı davranışlardan dolayı nasıl bir zarar görmektedirler? c. Siz olsaydınız bu durumda ne yapardınız? Bu davranışınızı öğretmenlik meslek ilkelerinden hangisi ile savunurdunuz? 3. Öğretmenlik meslek etiği ilkeleri ışığında tartışılarak cevaplanan sorular her grubun temsilcisi tarafından kısaca senaryo okunduktan sonra büyük gruba da paylaşılır. 4. Eğitim görevlisinin rehberliğinde bütün gruplar senaryolar hakkında genel bir tartışma yaparlar ve çalışma sonlandırılır.

SENARYOLAR

1. Senaryo

İlkokul ikinci sınıf öğretmeni, öğrencileri daha yakından tanımak amacıyla ev ziyaretleri yapmakta ve bu ziyaretleri öğle yemeği saatine denk getirmektedir. Veliler, öğretmenin ziyareti sırasında yemek servisi yapmakta; öğretmen de hazırlanan yemeklerden kalanların paketlenmesini sağlayarak daha sonra tüketmek üzere okula getirmektedir.

2. Senaryo

Öğretmen mesleğini severek yapmamaktadır. Girdiği derslerde mecburen öğretmenlik yaptığını, ailesine bakmak zorunda olduğunu öğrencilerine sık sık anlatmaktadır. Öğrenciler, öğretmenin sıklıkla mesleği ile ilgili dile getirdiği bu memnuniyetsizlikten dolayı rahatsız olmakta ve ailelerine de bu durumla ilgili çeşitli şikâyetlerde bulunmaktadır.

3. Senaryo

Matematik öğretmeni, öğrencilerine dönem başında yardımcı kaynak kitap önermiştir. Önerilen kaynak kitap o bölgede tek bir bayide satılmakta olup bayi sahibi, matematik öğretmenin amcasının oğludur. Dersten geçemeyeceğinden çekinen öğrenciler, bu kitabı alması gerektiği düşünerek o kitaptan toplam 300 adet almışlardır.

4. Senaryo

A Bey, okulun beden eğitimi öğretmeni olarak çalışmakta; ayrıca okulun bulunduğu mahallede oturmaktadır. Eşi ile sürekli tartışan A Bey'i komşuları sık sık karakola şikâyet etmektedirler. Mahalle sakinleri, çocuklarının dersine A Bey'in girmesini istememekte ve bu durumdan rahatsızlıklarını okul yönetimine sık sık iletmektedirler.

5. Senaryo

B Öğretmen, nöbetçi olduğu gün okul kurallarına uygun davranmayan üç öğrenciyi disiplin kuruluna sevk etmiştir. Bir hafta okuldan uzaklaştırma cezası alan öğrencilerden bir tanesi B Öğretmen'e giderek, benzer davranışları gerçekleştiren öğretmenlerin de olduğunu söylemiştir. Durumu kurul toplantısında dile getiren B Öğretmen'e meslektaşları kendilerinin benzer davranışı sergileyebileceklerini, ancak öğrencilerle kendilerinin bir tutulmamasını söyleyerek sert bir şekilde tepki gösterirler. Bunun üzerine B Öğretmen okulda aynı davranışı gösteren öğrencileri gördüğünde artık herhangi bir işlem yapmamaktadır.

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

7. ETKİNLİK Öğretmenlik Meslek Etiği Etik Karar Kartları Çalışması	
SÜRE	45 dk.
AMAÇ	Öğretmenlerin öğrencilerle ilişkilerinde karşılaşılan bazı durumların, etik açıdan değerlendirilerek karar verilmesi.
YÖNERGE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Katılımcıları 5 gruba ayırın ve gruplara öğretmenin öğrenciye, veliye, mesleğe, meslektaşına ve topluma karşı etik yükümlülüklerine ilişkin karar kartlarından birini incelemelerini sağlayın. 2. Gruplarda katılımcılar öncelikle tek başına verilen karar kartlarını okuyarak, her biri için her durumda, çoğu durumda, bazı durumlarda ve hiçbir durumda uygun olup olmama durumuna göre kutucuklarından birini seçerek işaretlemelidirler. 3. Çalışma tamamlandıktan sonra, grup üyeleri ile hangi karar kartını hangi kutucuklara yerleştirdiğinizi karşılaştırınız. 4. Grup üyeleri farklı kutucuklara yerleştirilen karar kart numaralarını gözden geçirerek, niçin böyle bir karar verdiklerini her karar kartı için kısaca tartışırlar. 5. Öğretmenlik meslek etiği ilkeleri ile karar kartlarındaki seçimler karşılaştırılarak ilkelerle seçimlerin uygunluğu grup içinde tartışıldıktan sonra nihai bir karar verilir. 6. Bütün gruplar karar kartlarını sunarak kolaylaştırıcı eşliğinde karar kartları konusunda ne tür seçimler yapıldığını öğretmenlik meslek etiği ilkelerini esas alarak yeniden gözden geçirirler.

ÖĞRETMEN- ÖĞRENCİ İLİŞKİLERİNDE ETİK KARAR KARTLARI ÇALIŞMASI

<p>1. Karar Kartı</p> <p>Öğretmenin sınıf etkinliği fotoğraflarını sosyal medyada izinsiz paylaşması</p>	<p>2. Karar Kartı</p> <p>Öğretmenin öğrenciyi ders saatlerinde özel işlerini yapmaya göndermesi</p>
<p>3. Karar Kartı</p> <p>Aile içi çocuk ihmali durumunun öğretmen tarafından önemsenmemesi</p>	<p>4. Karar Kartı</p> <p>Öğrencisinin yanında veliye çocuğunu olumsuz bir dil kullanarak şikâyet etmesi</p>
<p>5. Karar Kartı</p> <p>Öğretmenin öğrencinin özel durumu ile ilgili bir sırrını üçüncü bir kişi ile paylaşması</p>	<p>6. Karar Kartı</p> <p>Kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisinin öğretmen talebiyle sınıf değişikliğine zorlanması</p>
<p>7. Karar Kartı</p> <p>Öğretmenin etkinlik görevi bahanesi ile dersten erken ayrılması</p>	<p>8. Karar Kartı</p> <p>Öğretmenin meslektaşı, tanıdığı vb. kişilerin çocuklarına fazla not vermesi</p>
<p>9. Karar Kartı</p> <p>Öğretmenin öğrencinin doğum gününe katılarak çekilen fotoğrafları sosyal medyada paylaşması</p>	<p>10. Karar Kartı</p> <p>Öğretmenin projelere sosyo-ekonomik düzeyi yüksek öğrencileri dâhil etmesi</p>

	Hiçbir Durumda Yanlış Değildir	Bazı Durumlarda Yanlıştır	Çoğu Durumda Yanlıştır	Her Durumda Yanlıştır
1. Karar Kartı				
2. Karar Kartı				
3. Karar Kartı				
4. Karar Kartı				
5. Karar Kartı				
6. Karar Kartı				
7. Karar Kartı				
8. Karar Kartı				
9. Karar Kartı				
10. Karar Kartı				

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

ÖĞRETMEN- VELİ İLİŞKİLERİNDE ETİK KARAR KARTLARI ÇALIŞMASI

1. Karar Kartı Öğretmenin, babası üst düzey memur olan öğrenciyi etkinliklerde ön plana çıkarması	2. Karar Kartı Öğretmenin başış yapması için velileri bir kuruma yönlendirmesi
3. Karar Kartı Öğretmenin araba sigortasını velinin sigorta şirketinden indirimli yaptırması	4. Karar Kartı Sınıfın çeşitli malzeme ve bakım ihtiyaçları için velilerden talepte bulunması
5. Karar Kartı Öğretmenin, teneffüste bir velinin görüşme talebini geri çevirmesi	6. Karar Kartı Velinin mesai saatleri dışında telefonuna ulaşma isteğine öğretmenin cevap vermemesi
7. Karar Kartı Öğretmenin; doğum günü ve öğretmenler günü gibi özel günlerde velilerin yemek yapmalarına izin vermesi	8. Karar Kartı Öğretmenin öğrenci velilerine sınıf temizliği ve düzenlemesini yaptırması
9. Karar Kartı Öğretmenin, üst düzey yönetici olan öğrenci velisinden referans talebinde bulunması	10. Karar Kartı Nöbetçi öğretmenin nöbet görevi esnasında veli ile görüşme yapması

	Hiçbir Durumda Yanlış Değildir	Bazı Durumlarda Yanlıştır	Çoğu Durumda Yanlıştır	Her Durumda Yanlıştır
1. Karar Kartı				
2. Karar Kartı				
3. Karar Kartı				
4. Karar Kartı				
5. Karar Kartı				
6. Karar Kartı				
7. Karar Kartı				
8. Karar Kartı				
9. Karar Kartı				
10. Karar Kartı				

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

ÖĞRETMENİN MESLEĞE İLİŞKİN SORUMLULUKLARI ETİK KARAR KARTLARI ÇALIŞMASI

1. Karar Kartı Öğretmenlerin okul servisini ücretsiz kullanması	2. Karar Kartı Taşıma merkezi olan okullarda öğrenciler için sayıya göre gelen yemekleri öğretmenlerin öncelikli olarak yemesi
3. Karar Kartı Okul bilgisayarlarının özel işlerde kullanılması	4. Karar Kartı Kişisel gelişimle ilgili özel işlerin okulda, okul kaynakları kullanılarak yapılması
5. Karar Kartı Öğretmenin mezuniyet töreninde kendisi için öğrencilere özel kıyafetler aldırması	6. Karar Kartı Bir özel öğretim kurumuna 20 öğrencisini yönlendiren öğretmenin maddi durumu iyi olmayan bir öğrencisini ücretsiz olarak kaydettirmesi
7. Karar Kartı Hizmetiçi eğitime katılmak istemeyen öğretmenin hasta olmadığı halde rapor alması.	8. Karar Kartı Eğitim öğretim sürecinde yapılan toplantıların kısa sürede bitmesi için görüşlerini ifade etmemesi ve görüşlerini ifade etmek isteyen meslektaşlarını engellemesi
9. Karar Kartı Öğretmenin kendi açtığı yetiştirme kursuna katılan öğrencileriyle bir sonraki yazılı sınavda soracağı soruları alıştırmaya sorusu gibi çözmesi.	10. Karar Kartı Öğretmenin nöbetçi olduğu günlerde sağlık raporu alması

	Hiçbir Durumda Yanlış Değildir	Bazı Durumlarda Yanlıştır	Çoğu Durumda Yanlıştır	Her Durumda Yanlıştır
1. Karar Kartı				
2. Karar Kartı				
3. Karar Kartı				
4. Karar Kartı				
5. Karar Kartı				
6. Karar Kartı				
7. Karar Kartı				
8. Karar Kartı				
9. Karar Kartı				
10. Karar Kartı				

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

ÖĞRETMENİN MESLEKTAŞLA İLİŞKİLERİNE İLİŞKİN ETİK KARAR KARTLARI ÇALIŞMASI

1. Karar Kartı Öğretmenin, başka bir öğretmen arkadaşının çocuğunu diğer öğrencilerden üstün tutması	2. Karar Kartı Öğretmenin kendisini diğer öğretmenlerden daha üstün görmesi
3. Karar Kartı Öğretmenin velilere karşı okuldaki en iyi öğretmen kendisiymiş imajı yaratması	4. Karar Kartı Öğretmenin toplantıya gelmeyen arkadaşının yerine imza atması
5. Karar Kartı Okula en son atanan öğretmene zümre başkanlığı, yazmanlık, tören konuşması gibi görevlerin isteği dışında verilmesi	6. Karar Kartı Öğretmen meslektaşının özel durumunu ismini gizli tutarak yardım etmek amaçlı diğer öğretmenlerle paylaşması
7. Karar Kartı Öğretmenin tenefüslerde meslektaşları ile öğrencilere yönelik ön yargılar içeren konuşmalar yapması	8. Karar Kartı İki öğretmenin öğle nöbetleri esnasında idareden izinsiz okul dışına çıkması ve diğer öğretmenin bu durumu okul yönetimine bildirmemesi
9. Karar Kartı Öğretmenin okulda yaşanan olumsuz bir olayı, sırf meslektaşlarıyla arası bozulmasın diye gerekli ilgililere bildirmemesi	10. Karar Kartı Öğretmenin okula stajyer olarak gelen öğretmene işleri öğrenmesini bahane ederek kendi işlerini yaptırmaması

	Hiçbir Durumda Yanlış Değildir	Bazı Durumlarda Yanlıştır	Çoğu Durumda Yanlıştır	Her Durumda Yanlıştır
1. Karar Kartı				
2. Karar Kartı				
3. Karar Kartı				
4. Karar Kartı				
5. Karar Kartı				
6. Karar Kartı				
7. Karar Kartı				
8. Karar Kartı				
9. Karar Kartı				
10. Karar Kartı				

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

ÖĞRETMENİN TOPLUMLA İLİŞKİLERİNE İLİŞKİN ETİK KARAR KARTLARI ÇALIŞMASI

1. Karar Kartı Öğretmenin, okulun öğretim kadrosuyla ilgili özel bilgileri velilerle paylaşması	2. Karar Kartı Öğretmenin sosyal medyada özel yaşamıyla ilgili paylaşımlar yaparak meslek itibarını zedelemesi
3. Karar Kartı Öğretmenlerin okulun su kaynağını kullanarak okul bahçesinde kendi özel aracını yıkaması	4. Karar Kartı Okul bahçesinin dışında görünür şekilde öğretmenin sigara içmesi
5. Karar Kartı Sosyal medyada taraftarı olduğu takıma yönelik fanatik paylaşımlar yapması	6. Karar Kartı Öğretmenlerin araba, ev alım satımı gibi ikinci iş yapması
7. Karar Kartı Dışarıdan gelen vatandaşın okulun faks cihazını kullanmak için rica etmesi ve kullanımına izin verilmesi	8. Karar Kartı Öğretmenin yazdığı kitabı pazarlamak için unvanını kullanması
9. Karar Kartı Öğretmenlik unvanının meslek dışında ticari işlerde kullanılması (Öğretmenden satılık araba, öğretmenden kiralık daire vb.)	10. Karar Kartı Öğretmenin memleketinden getirdiği ürünleri meslektaşlarına ve velilerine satması

	Hiçbir Durumda Yanlış Değildir	Bazı Durumlarda Yanlıştır	Çoğu Durumda Yanlıştır	Her Durumda Yanlıştır
1. Karar Kartı				
2. Karar Kartı				
3. Karar Kartı				
4. Karar Kartı				
5. Karar Kartı				
6. Karar Kartı				
7. Karar Kartı				
8. Karar Kartı				
9. Karar Kartı				
10. Karar Kartı				

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

8. ETKİNLİK İstasyon Çalışması	
SÜRE	30 dk.
AMAÇ	Katılımcıların karşılaştıkları etik ikilemler üzerinde düşünerek, bu etik ikilemleri öğretmenlik meslek etiği ilkelerini esas alarak çözümlenmelerini sağlamak.
YÖNERGE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lütfen katılımcıları yansız şekilde 5 gruba ayırınız. 2. Her bir grubun farklı masalarda çalışmaya başlamasını sağlayınız. 3. Her gruptan öğretmenlik meslek etiği ilkeleri açısından ikilem içeren kısa bir senaryo yazmalarını isteyiniz ve bunun için 10 dakika süre veriniz. 4. Gruplar senaryoları yazdıktan sonra, bir işaret vererek grupların diğer masalara geçmelerini o grup tarafından yazılan senaryodaki ikilemleri çözümlenerek başka bir kâğıda yazmalarını isteyiniz. 5. Bütün gruplar bütün senaryolar üzerinde çalışmalarını tamamlayınca istasyon çalışmasını sona erdiriniz.

9. ETKİNLİK Bilgi Kumbarasının Açılışı	
SÜRE	15 dk.
AMAÇ	Katılımcıların gün içerisinde öğrendiklerini hatırlamalarını, günün değerlendirmesini ve kalıcılığı sağlamak için tekrar yapılmasını sağlamak.
YÖNERGE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eğitim görevlisi, bilgi kumbarasında biriken küçük kâğıtları kumbaradan çıkarır. 2. Kâğıtlarda yazılı olan notları okur. 3. En fazla tekrar eden hususlar üzerinde kısaca durur. 4. Teşekkür ederek günü kapatır.

2. GÜN

10. ETKİNLİK Herkes Kendi Üçgenini Oluşturmaya Çalışır	
SÜRE	15 dk.
AMAÇ	Katılımcıların herkesin hayatta kendi amaçlarını gerçekleştirmeye çalıştığını ve bu süreçte bazen birbirinin araç olarak görüldüğünü anlamayı ve empati duygusunu geliştirmeyi sağlamak.
YÖNERGE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Katılımcıları 6-10 kişilik gruplar halinde ayırılır. 2. Gruplar çember hâlinde ayakta dururlar. 3. Her bir grup üyesi iki elini öndeki katılımcının omuzlarına koyar. 4. Yeterli mesafe alındıktan sonra ellerini öndeki kişinin omzundan indirir ve iki elleri yanda olacak şekilde çemberi bozmadan yürürler. 5. Eğitim görevlisi ellerini çırparak yürüyenlere tempo verir. Bir süre yavaş sonra hızlı tempo ile yürürler. 6. Eğitim görevlisi katılımcıların bir katılımcıyı göz hapsine almasını söyler ve bir yandan yürümeye devam ederler. 7. Eğitim görevlisi katılımcılara iki katılımcıyı göz hapsine almasını söyler ve bir yandan yürümeye devam ederler. 8. Grubu durdurarak üçgenin tepesi kendisi olacak şekilde göz hapsine aldığı iki kişi ile bir üçgen oluşturmalarını ister. 9. Katılımcılar kendi üçgenlerini oluşturmaya çalışır. Ancak diğer kişiler de kendi üçgenlerini oluşturmaya çalıştırdıkları için sürekli yer değiştirmek zorunda kalacaklardır. 10. En sonunda eğitim görevlisi her bir katılımcıya üçgen kurduğu kişileri göstermesini ister. 11. Eğitim görevlisi "herkes kendi üçgenini oluşturmaya çalışır" bu bazen bizim üçgenimizi bozar" der ve katılımcıların görüşü alındıktan sonra çalışma sona erdirilir.

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

11. ETKİNLİK İp Etkinliği	
SÜRE	15 dk.
AMAÇ	Katılımcıların bir gün önceki eğitimde öğrendiklerini eğlenceli biçimde tekrarlamalarının sağlanması.
YÖNERGE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Katılımcılardan en kenarda oturana bir ip verilerek, makas yardımıyla istediği kadar parça koparması istenir. Başka bir bilgi verilmez. 2. İpten istediği kadar parça koparan katılımcılar ipi yanındaki kişiye verir. Katılımcılar sıra ile istedikleri kadar ipi keserler. 3. Bütün katılımcılar aynı işlemi tamamladıktan sonra, eğitim görevlisi <i>“şimdi herkes kestiği parça sayısı kadar dün öğrendiğimiz kavramlardan hatırladıklarını bizimle paylaşsın lütfen”</i> der. 4. Katılımcılar parça sayısı kadar kavramı tekrar ederek, eğlenceli biçimde bir önceki gün öğrenilenleri tekrar etmiş olurlar. 5. Tüm katılımcılara söz hakkı verildikten sonra çalışma tamamlanır.

12. ETKİNLİK Kabul Edilebilir ve Kabul Edilemez Hediyeler	
SÜRE	15 dk.
AMAÇ	Katılımcıların bir kamu görevlisi olarak hangi tür hediyelerin kabul edilebilir hangi tür hediyelerin kabul edilemez olduğu konusundaki farkındalıklarını geliştirmek.
YÖNERGE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Katılımcılar grup halinde aşağıdaki listede belirtilen hediyelerin kabul edilebilir olma durumunu, aşağıda verilen yönetmelik maddeleri ışığında değerlendirirler ve kararı ilgili kutucuğa işaretlerler. 2. İşaretleme işlemi tamamlandıktan sonra, Eğitim görevlisi liderliğinde Yönetmelik ışığında verilen cevaplar tartışılır.

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

Hediye Türü	Kabul Edilebilir	Kabul Edilemez
1. Bir seminer sonunda verilen plaket		
2. Veli tarafından hediye edilen altın kolye		
3. Etik konferansında verilen kalem ve defterler		
4. Belirli bir öğretmenin kullanımına tahsis edilmek üzere bilgisayar bağışı alınması		
5. Bir öğretmene öğrencisinin yaptığı bir sulu boya resim hediye etmesi		
6. Seminer veren öğretim üyesinin kitabını hediye etmesi		
7. Veliye ait otelde indirimli tatil		
8. Özel kurumların ajanda ve takvim hediye etmesi		
9. Yeni göreve başlayan okul müdürüne öğretmenlerin toplanarak halı hediye etmesi		
10. Bir öğretmenin katıldığı bilgi yarışmasında kazandığı arabayı alması		

Hediye alma yasağı kapsamı dışında olan ve Kabul Edilebilir Hediyeler	Hediye alma yasağı kapsamında olan, kabul edilemez hediyeler
a. Görev yapılan kuruma katkı anlamına gelen, kurum hizmetlerinin hukuka uygun yürütülmesini etkilemeyecek olan ve kamu hizmetine tahsis edilmek, kurumun demirbaş listesine kaydedilmek ve kamuoyuna açıklanmak koşuluyla alınanlar (makam aracı ve belli bir kamu görevlisinin hizmetine tahsis edilmek üzere alınan diğer hediyeler hariç) ile kurum ve kuruluşlara yapılan bağışlar.	a. Görev yapılan kurumla iş, hizmet veya çıkar ilişkisi içinde bulunanlardan alınan karşılama, veda ve kutlama hediyeleri, burs, seyahat, ücretsiz konaklama ve hediye çekleri.
b. Kitap, dergi, makale, kaset, takvim, cd veya buna benzer nitelikte olanlar.	b. Taşınır veya taşınmaz mal veya hizmet satın alırken, satarken veya kiralarken piyasa fiyatına göre makul olmayan bedeller üzerinden yapılan işlemler.
c. Halka açık yarışmalarda, kampanyalarda veya etkinliklerde kazanılan ödül veya hediyeler.	c. Hizmetten yararlananların vereceği her türlü eşya, giysi, takı veya gıda türü hediyeler.
d. Herkese açık konferans, sempozyum, forum, panel, yemek, resepsiyon veya buna benzer etkinliklerde verilen hatıra niteliğindeki hediyeler.	d. Görev yapılan kurumla iş veya hizmet ilişkisi içinde olanlardan alınan borç ve krediler.
Kaynak: Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik. Madde 15. 13.04.2005 tarih ve 25785 Sayılı Resmi Gazete	

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

13. ETKİNLİK Sıcak Sandalye	
SÜRE	45 dk.
AMAÇ	Katılımcıların çeşitli etik dışı durumlarda ne tür ilkelerin ihlal edildiği konusunda sorgulama becerilerini geliştirmek.
YÖNERGE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Katılımcılardan dört gönüllü belirlenir. 2. Gönüllü katılımcılara aşağıdaki senaryolar dağıtılır. 3. Örnek olayın kahramanı olan bu katılımcı grubun önünde bir sandalyeye oturur. 4. Elindeki örnek olayı gruba okur. 5. Grup üyeleri bu kişiye, olayla ilgili çeşitli sorular sorar. 6. Sandalyede oturan kişi, örnek olaydaki kişi ile ilgili sorulan bu sorulara cevap verir. 7. Olayda yer alan “Öğretmenlik Meslek Etiği” ihlalleri belirlenir ve doğru eylem hakkında karar verilir.

1. Örnek Olay

Öğretmen öğrencilerini sık sık kurallara uygun hareket etmeleri konusunda uyarılmaktadır. Bir gün okuldan çıkan öğrenciler öğretmenlerini trafikte görmüştür. Öğretmenleri kırmızı ışıkta bir süre bekledikten sonra yolun boş olduğunu düşünerek kırmızı ışıkta geçmiştir. Daha sonra bu öğrencilerden birinin öğretmenlerine kendisinin kırmızı ışıkta geçtiğini gördüklerini söylemesi üzerine öğretmen de, bazen kuralları ihlal etmenin gerekli olduğunu söyleyerek yanıt verir.

2. Örnek Olay

Öğrenci matematik dersinde zorlanmaktadır. Sorgulayıcı bir öğrenci olduğundan ders bitiminde öğretmenine anlamadığı noktaları sorma girişiminde bulunur. Öğretmen, zamanı olmadığını ifade ederek soruyu cevaplamaz. Öğrencinin ısrar etmesi üzerine öğretmen, öğrenciye konuya dair özel ders vermeyi teklif eder.

3. Örnek Olay

Meslek lisesindeki bir branş öğretmeni, akşam evine yemeğe misafir geleceğini öğrenir. Mevcut dersinin konusu poğaçaya yapımı olduğundan öğretmen sınıfı ikiye bölerek bir gruba kurabiye yaptırmış; diğer gruba ise poğaçaya yaptırmıştır. Öğrencilerin yaptığı poğaçaya ve kurabiyeleri akşam evine gelecek olan misafirlerine ikram etmek için evine götüren öğretmen, bu pratikle öğrencilerin konuyu daha iyi öğrendiğini ve bu vesileyle herkesin faydalandığını söylemiştir.

4. Örnek Olay

Öğretmen, özel aracını okulun arka tarafına park etmiş, okulun suyunu kullanarak aracını yıkamaya başlamıştır. Uzun saatler boyunca ve okulun güvenlik görevlisinin yardımıyla aracını yıkayan öğretmeni gören okula yeni atanmış müdür yardımcısı bu durumun hiç etik olmadığı uyarısını yapar. Öğretmen, okul müdür yardımcısının yeni atanması nedeniyle kendisinin henüz haberdar olmayabileceğini ancak herkesin aynı yöntemle aracını yıkadığını ifade eder.

14. ETKİNLİK Rol Oynama	
SÜRE	60 dk.
AMAÇ	Öğretmenlerin verilen senaryolardaki rolleri canlandırmaları ve bu senaryodaki etik dışı durumları belirleyerek öğretmenlik meslek etiği ilkelerine uygunluğunu tartışmalarını sağlamak.
YÖNERGE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Katılımcıları 5 gruba ayırınız ve aşağıdaki kısa senaryoları canlandırmak üzere gruplara dağıtınız. 2. Her gruba 5 dakika hazırlanmaları için zaman veriniz. 3. Gruplar sıra ile kendilerine verilen senaryoyu canlandırın. 4. Canlandırmadan sonra senaryoda yer alan durumla ilgili olarak “Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri”ni esas alarak aşağıdaki soruları tartışmalarını sağlayınız.<ol style="list-style-type: none"> a. Bu doğru mu? Öğretmenlik Meslek Etiği ilkelerine uygun mu? Hangi ilke ihlal edildi? b. Bu adil mi? Sana yapılıyorsa ne düşünürdün? c. Bu davranışın gazetede yayınlansaydı ne hissederdin? d. Bu olayda kim zarar görüyor bunu hak ediyor mu? e. Ailene ya da akrabalarına bu yaptığını rahatlıkla söyleyebilir miydin? f. Herkes senin gibi davransaydı ne olurdu? g. Bir soruşturma açılsa kendini savunabilir miydin? h. Bu durumda yapılması gereken en doğru davranış nedir? 5. Grup üyelerinin tamamı görüşlerini açıkladıktan sonra çalışmayı sonlandırın.

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

CANLANDIRILACAK SENARYOLAR

1. Grup: Öğrenciye İlişkin

Öğrenci B, 6. sınıftadır. Annesi ve babası hukuken boşanmış olan öğrencinin aile içinde maruz kaldığı olumsuzluklar da göz önünde bulundurulduğunda babaya uzaklaştırma kararı da çıkarılmıştır. Öğrencinin bu durumu hakkında bilgilendirilmemiş matematik öğretmeni, öğrencinin elde ettiği bir başarısı nedeniyle çekilen bir fotoğrafı yer bildiriminde de bulunarak sosyal medya hesabında paylaşmıştır. Fotoğraf ile beraber paylaşılan yer bildirimindeki bilgiyi kullanan baba çocuğunun yanına giderek uzaklaştırma kararını çığneyen davranışlar göstermektedir.

2. Grup: Veliye İlişkin

Öğretmen A'nın sınıfında bulunan öğrencilerden birinin babası araba tamircisidir. Öğretmen, zaman zaman aracını tamir ettirmeye bu veliye gitmekte ve tamirci veli öğretmenin vermek istediği tamir ücretini kabul etmemektedir. Öğrenci ise velisi ve öğretmeni arasındaki bu ilişkiyi bilmekte ve derslerine yeterince çalışmamaktadır. Dönem sonu geldiğinde veli, çocuğunun başarısı değerlendirildiğinde tehlikeye giren eğitim hayatı için öğretmene dönem boyunca yaptığı iyilikleri hatırlatır.

3. Grup: Meslektaşına İlişkin

Öğretmen K'nin eşi hastalandığından dolayı ona refakat etmek zorunda kaldığını öne sürerek dersin ilk 15 dakikasına geç kalmıştır. Meslektaşlarından biri Öğretmen K'nin derse geç kaldığının farkına varılmaması için sınıfının yoklama defterini alıp öğrencilere sınıfta sessizce beklemelerini ve bunu kimseye söylememelerini tembihlemiş ve kendi sınıfına geçmiştir. Öğretmen K, 15 dakika sonra derse geldiğinde diğer öğretmen arkadaşından yoklama defterini alarak sınıfına geçmiştir.

4. Grup: Mesleğe İlişkin

Öğretmen Z, yurt dışı öğretmenlik sınavına hazırlanmaktadır. Sınıfa girer ve öğrencilere bugün yazılı sınavları olup olmadığını sorar. Öğrenciler bir sonraki derste coğrafya sınavlarının olduğunu söylerler. Bunun üzerine öğretmen öğrencilerin serbestçe sınavlarına çalışabileceklerini söyler. Kendisi de yanında getirdiği Yurt Dışı Öğretmenlik Sınavı hazırlık kitabını açarak bütün ders boyunca sınavına çalışır.

5. Grup: Topluma İlişkin

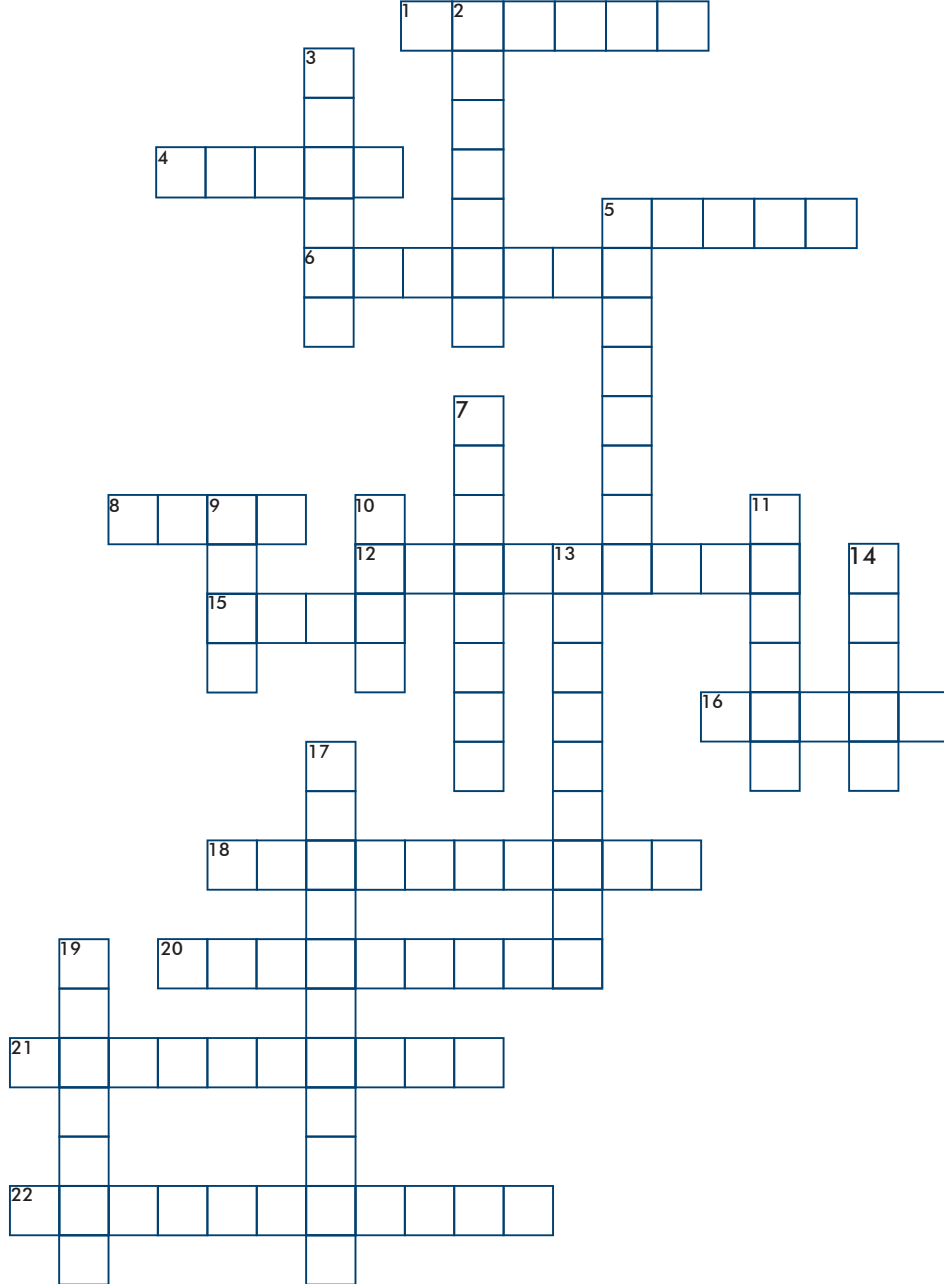
Okulda kermes düzenlenmiştir. Kermes eşliğinde yüksek sesle müzik yayını yapılmaktadır. Ancak hemen yan binada bir kişi vefat etmiştir. Durumu duyan öğretmenler müzik yayını kesmişlerdir.

15. ETKİNLİK Etik Kavramlar Bulmaca	
SÜRE	30 dk.
AMAÇ	Katılımcıların öğrendikleri etikle ilgili temel kavramları tekrarlayarak, hatırlamalarını ve öğrenmenin pekiştirilmesini sağlamak.
YÖNERGE	Lütfen sağdan sola ve yukarıdan aşağıya doğru sorulan soruların cevaplarını ilgili kutucuklara yazınız.

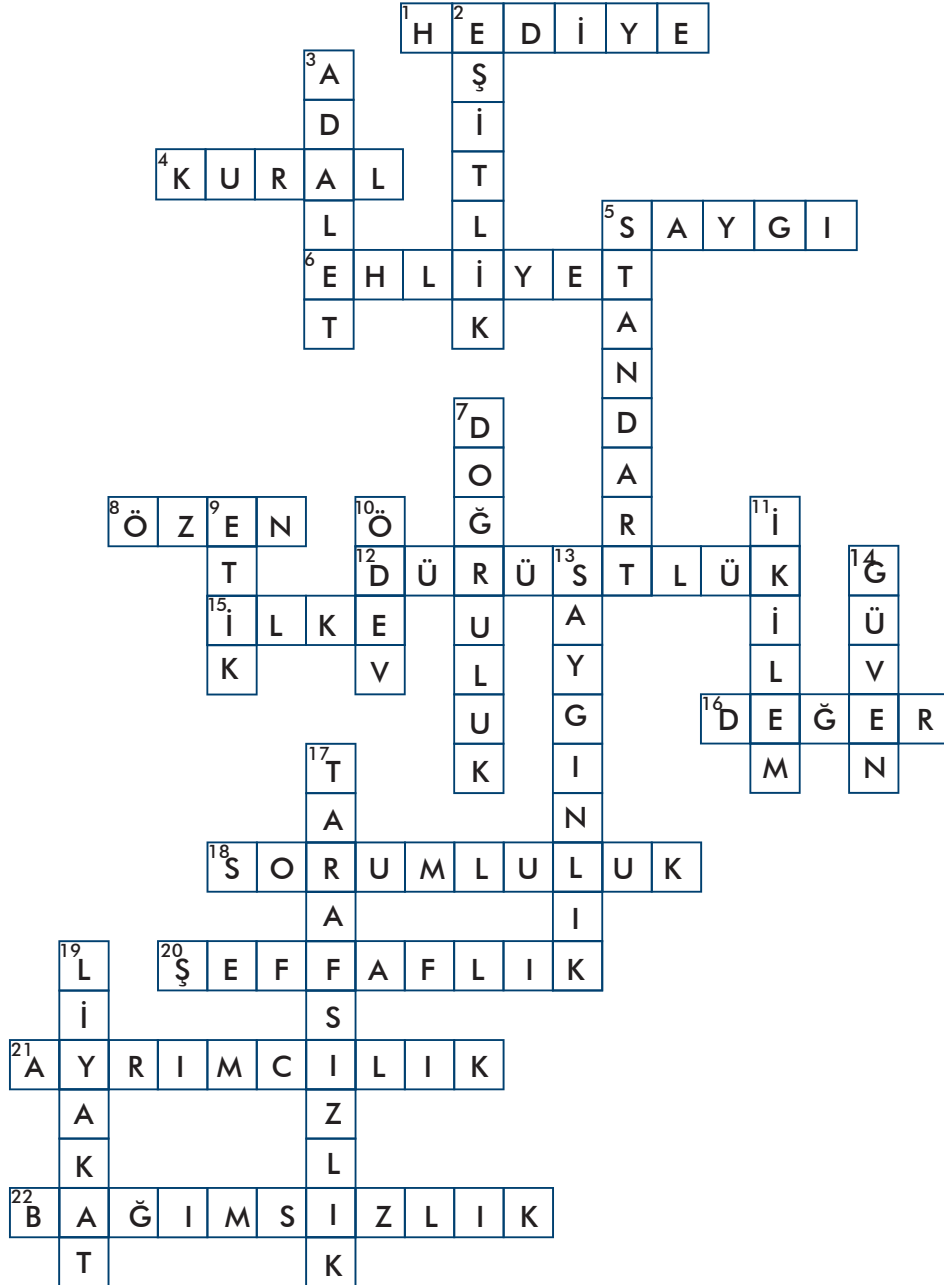
Sağdan Sola	Yukarıdan Aşağı
1. Bir kişi ya da kurum tarafından karşılığında herhangi bir çıkar beklemeden, belli bir maddi varlığın başkasına gönüllü olarak transfer edilmesi	2. Yasalar karşısında ve siyasal, toplumsal haklar bakımından vatandaşlar arasında hiçbir ayırım bulunmaması durumu.
4. İllkelere uygun eylem yollarıdır.	3. Hak edene hak ettiği gibi davranma.
5. Bir insana benzersiz olarak değer verme ve onu dikkate almaktır.	5. Beklenen davranışların sergilenmesi, istenmeyenlerden kaçınılmasında rehberlik yapan sistemlerdir.
6. Bir işi başarı ve ustalıkla yapabilecek mesleki yeterliliğe sahip olmak.	7. Vazgeçmesi için yapılan bütün caydırıcı etkilere rağmen kişinin ahlaki, entelektüel veya sanatsal ilkelerine tutarlı bir şekilde bağlılık göstermesi demektir.
8. Bir çalışmada sürekli çaba, çalışkanlık, dikkat ve ilgi göstermek	9. İnsan tutum ve davranışlarının iyi kötü-doğru yanlış açısından yargılanmasında rehber alınan ilkeler bütünü.
12. İçinde aldatma ve hile olmayan adil ve güvenilir davranışlar sergilemek.	10. Yükümlülükler ve yasaklardan oluşan ve daha çok içten gelen bir sorumluluk duygusu.
15. Eylemleri yönlendiren temel düşüncelerdir.	11. İki veya daha fazla yarışan değer çatışma hâlinde olmasıdır.
16. Bir şeyin iyi kötü ölçüsü, değer yükleyerek oluşan şey. Bireyin bütün karar ve eylemlerini yönlendiren, neye niçin önem verdiklerini açıklayan tercihlerdir.	13. Kendisine değer verilmek, saygı görmek. Aranmak, istenmek, beğenilmek, tutulmak
18. Belirli bir görevin istenilen nitelik ve nicelikte yerine getirilmesidir.	14. Korku, çekinme ve kuşku duymadan inanma ve bağlanma duygusu. Bir şeyden umulan, beklenen niteliğe inanıp ona göre davranma.
20. Kararların, kurallar ve düzenlemeler doğrultusunda alınması ve uygulanması, alınan kararlardan etkileneceklerin bilgiye erişiminin sağlanması ve bu bilginin de ulaşılabilir, anlaşılır ve somut olması ilkesidir.	17. Yansız kalmak, gerçeği yansıtmak, deney, gözlem, kanıt ve somut veriler üzerinden hareket etmek.
21. Bireylere ya da gruplara karşı, liyakat, yetenek ya da geçmiş performansı temeline dayanmadığı hâlde bilerek ya da bilmeyerek, kasıtlı ya da kasıtsız olarak yapılan ve eşitliğe aykırı davranıştır.	19. Bir kimsenin, kendisine iş verilmeye uygunluk, yarışırılık durumu.
22. Karar, davranış, tutum ve girişimleri herhangi bir gücün etkisinde kalmadan düzenleyebilmek. Başkalarının kontrolünden, baskısından uzak olmak ve kararlarını kendi iradesi ile vermektir.	

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

Etik Kavram Bulmacası

Etik Kavram Bulmacası Cevap Anahtarı

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

16. ETKİNLİK Rulman Çalışması	
SÜRE	30 dk.
AMAÇ	Eğitim sürecinde katılımcıların öğrenmelerinin eğlenceli bir biçimde değerlendirilmesi, tekrar ve pekiştirme sağlanması
YÖNERGE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Katılımcılardan, Öğretmenlik Meslek Etiği İlkeleri ve öğrendikleri tüm bilgileri dikkate alarak kısa cevaplı iki soru hazırlamaları istenir. 2. Daha sonra katılımcılar ayağa kalkarak iç içe iki halka ve birbirlerinin yüzüne bakacak biçimde eşleşerek, ayakta dururlar. 3. Birbirlerine hazırladıkları soruları sorarlar. 4. Soruların cevaplanmasının ardından iç gruptaki katılımcılar bir zil ya da düdük çalınmasını takip ederek her seferinde sağa doğru bir kayarak yeni katılımcılarla eşleşir ve birbirlerine yine sorular sorarlar. 5. İlk eşleşen kişiler tekrar birbirinin karşısına gelinceye kadar çalışmaya devam edilir. 6. Böylece öğrenilenlerin tekrarı ve pekiştirilmesi sağlanır.

17. ETKİNLİK Konuşma Halkası	
SÜRE	30 dk.
AMAÇ	"Öğretmenlik meslek etiği eğitiminin" değerlendirilmesini sağlamak ve katılımcılardan geri bildirim almak.
YÖNERGE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Katılımcılar halka şeklinde oturur. 2. Konuşma sırasını belirtecek bir cisim bulunur. Buna konuşma nesnesi denir. 3. Bu cisim sırayla elden ele dolaşarak konuşma sırasını diğerine verir. 4. Eğitim görevlisi tarafından "Eğitimle ilgili duygu ve düşünceleriniz nedir?" sorusu sorulur. 5. Konuşma nesnesi yandaki katılımcıya verilerek konuşma başlatılır. 6. Tüm grup görüşlerini açıkladıktan sonra kolaylaştırıcı gruba teşekkür ederek oturumu kapatır.

ÖĞRETMENLİK MESLEK ETİĞİ EĞİTİM PROGRAMI

ETİK EĞİTİMİ PROGRAMI DEĞERLENDİRME FORMU

Sayın katılımcı,

Bu değerlendirme formunun hazırlanmasının temel amacı, uygulanan eğitim programının ne düzeyde etkili olduğunu değerlendirmektir. Vereceğiniz bilgiler bundan sonraki programların geliştirilmesinde bize katkı sağlayacaktır. Lütfen aşağıda verilen ifadelere ne düzeyde katıldığınızı ilgili kutucuğu işaretleyerek belirtiniz.

İFADELER	EVET	KISMEN	HAYIR
Eğitim programının amacı açık ve net olarak katılımcılara iletilmiştir.			
Eğitim programı amacına uygun bir şekilde gerçekleştirilmiştir.			
Eğitim programının içeriği amaçlara uygun olarak hazırlanmıştır.			
Programın uygulanması sırasında öğretme-öğrenme sürecine aktif olarak katılım sağlanmıştır.			
Programın içeriği konuyla ilgili güncel yaşamdan örneklerle desteklenmiştir.			
Programın uygulanması sırasında etkinlikler teknolojik araç-gereç ve materyallerle desteklenerek sunulmuştur.			
Programda görev alan öğretim elemanları alanlarında yeterlidir.			
Uygulanan program beklentilerinize yanıt vermiştir.			
Programda verilen bilgiler ufkumuzu geliştirdi ve yeni beceriler kazandırmıştır.			
Program süresi planlanan etkinliklerin gerçekleştirilmesi için yeterlidir.			

Program süresince en çok yararlandığınız etkinlikler hangileridir? (Lütfen yazınız).

Programda başka hangi konuların yer almasını isterdiniz? (Lütfen belirtiniz).

Aldığınız eğitime 100 üzerinden verdiğiniz not kaçtır? (Lütfen belirtiniz).

Ekleyeceğiniz görüşleri yazınız.

KAYNAKLAR

KAYNAKLAR

- Aydın, İ. (2016). Yönetmel Mesleki ve Örgütsel Etik. (7. Baskı) . Ankara :PEGEM-A
- Aydın İ. (2017). Eğitim ve Öğretimde Etik. (8. Baskı). Ankara :PEGEM-A .
- Aydın, İ. (2019). Kamu Etiği. (Baskıda). Ankara :PEGEM-A .
- Aydın, İ. (2018). Akademik Etik . (2. Baskı). Ankara :PEGEM-A .
- Aydın, İ. (2018b). Öğretmenlik kariyer evreleri ve öğretmenlerin mesleki gelişimi. Journal of Human Sciences, 15(4), 2047-2065. doi:10.14687/jhs.v15i4.5450
- Boralıoğlu, G, Kıvanç, Ü. (2019). Haysiyet. İstanbul: Kıraathane Kitapları, Yayın no:3.
- Calabrese, R.L. & Roberts, B. (2004). Self-interest and scholarly publication: The dilemma of researchers, reviewers, and editors. International Journal of Educational Management, 18(6), 335–41.
- Cevizci, A. (2002). Etiğe Giriş. İstanbul: Paradigma.
- Dahlberg, G. & Moss, P. (2005). Ethics and Politics in Early Childhood Education. New York: RoutledgeFalmer.
- Durkheim, E. (1949). Meslek Ahlakı. (Çeviren: Mehmet Karasan). Ankara: Milli Eğitim Basımevi. Dünya Edebiyatından Tercümeleler. Fransız Klasikleri, No: 164.
- Folger, R. and Cropanzano, R. (1998), Organizational Justice and Human Resource Management, Sage, Thousand Oaks, CA.
- Garofalo, C. ; Geuras, D. (1999). Ethics in the Public Service: Moral Mind at Work. Washington. Georgetown University Press.
- IIEP -International Institute for Educational Planning, 2011 , Patterns of development and use of codes of conduct for teachers in 24 countries. Pippa McKelvie-Sebileau Project coordinated by Muriel Poisson.
- Jackson, C.C. (1995). Discrimination. Rorth, J.K. (Ed.).International encyclopedia of ethics. London: Salem Press.
- Kuçuradi, I. (1998). İnsan ve değerleri. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.
- Kuzgun, Y. (2000). Meslek Danışmanlığı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Mc Cormick, C. H. (1995). "Ethics and School Business Management". School Business Affair Vol: 61, No: 12.
- Mitcham, C. (2005) Values and valuing. Encyclopedia of science, technology, and ethics. New York: Macmillan Reference.
- Monteiro, A.R. (2015). The Teaching Profession. Briefs in Education, New York: Springer.

KAYNAKLAR

Özlem, D. (2006). Kavram ve Düşünce Tarihi Çalışmaları: Kavramlar ve Tarihleri 2. İstanbul: İnkilap Kitabevi.

Rokeach, M. (1973). The nature of human values. New York, NY, US: Free Press.

Schoorman, F.D. & Mayer, R. & Davis, J. (2007). "An Integrative Model of Organizational Trust: Past, Present and Future", Academy of Management Review. 32:2, 344-354.

Sekerka, L. (2016). Ethic is a daily deal: Choosing to Build Moral Strebght as a Practice. Springer International Publishing.

Strike, K. & Soltis, J.F. (2009). The ethics of teaching. New York: Teachers College Press,.

Tepe, H. (2008). Değer ve anlam: Değerler anlamlar mıdır? 17-19 Aralık 2008 tarihlerinde ODTÜ Felsefe Bölümünde düzenlenen Anlam Kongresi, Anlam ve Değer panelinde yapılan Konuşma.

William, D. (2007). Teachers and the law. Becoming a teacher. (Eds. Dillon, Justin & Maguire, Meg). New York: McGraw Hill.

http://dera.ioe.ac.uk/8257/3/conduct_code_practice_for_teachers.pdf adresinden 15.6.2019 tarihinde indirildi.

<http://ro.ecu.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1825&context=ajte> adresinden 12.6.2019 tarihinde indirildi.

<http://teachercodes.iiep.unesco.org/teachercodes/codes/Asia/Philippines.pdf> adresinden 12.6.2019 tarihinde indirildi.

<http://www.nea.org/home/30442.htm> adresinden 12.6.2019 tarihinde indirildi.

<http://www.oct.ca/public/professional-standards/ethical-standards> adresinden 12.6.2019 tarihinde indirildi.

<http://www.opettaja.fi/cs/oaj/ethical%20principles%20for%20the%20teaching%20profession> adresinden 12.6.2019 tarihinde indirildi.

<http://www.teachingcouncil.ie/en/Publications/Fitness-to-Teach/Code-of-Professional-Conduct-for-Teachers.pdf> adresinden 12.6.2019 tarihinde indirildi.

<https://education.gov.mt/en/Ministry/Documents/New%20Code%20of%20Ethics%20Doc%20EN.pdf>

<https://www.youtube.com/watch?v=y2IORKFh3tY> adresinden 10.6.2018 tarihinde indirildi.

<https://charactercounts.org/program-overview/six-pillars/> adresinden 30.7.2019 tarihinde indirildi.

KAYNAKLAR

- Kuçuradi, I. (2013 İY 1). İnsana Yolculuk 1-Akıntıya Karşı https://www.youtube.com/watch?v=9Cw4_g2lb3s
- Sevgi İyi, 2013, İY2 İnsana Yolculuk 2- İnsanın Onuru Kimin Onuru? <https://www.youtube.com/watch?v=y2lORKFh3tY>
- Kuçuradi, I. (2013 İY 2) İnsana Yolculuk 2- İnsanın Onuru Kimin Onuru? <https://www.youtube.com/watch?v=y2lORKFh3tY>
- Kuçuradi, I. (2013 İY3) İnsana Yolculuk 3- Niçin Devlet? https://www.youtube.com/watch?v=iG_mksshDBc
- Kuçuradi, I. (2013 İY4). İnsana Yolculuk 4- Hoşgörü: Nereye Kadar? <https://www.youtube.com/watch?v=IjMqZ24GkhM>